

<p>Nazwa projektu Ustawa – Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe.</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Edukacji Narodowej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Anna Zalewska, Minister Edukacji Narodowej</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Alina Sarnecka, tel. (22) 3474 467 Grzegorz Pochopień, tel. (22) 3474 186</p>	<p>Data sporządzenia 16.09.2016</p> <p>Źródło: Exposé PRM</p> <p>Nr w wykazie prac UA25</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

(łącznie dla ustawy Prawo oświatowe oraz Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe)

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W myśl reformy systemu oświaty z 1999 r., wprowadzenie do polskiego systemu edukacyjnego nowego typu szkoły, tj. samodzielnie funkcjonującego gimnazjum, miało być metodą na wyrównanie szans edukacyjnych uczniów oraz podniesienie jakości nauczania. Wprowadzenie gimnazjum miało być wstępem do reformowania kształcenia średniego i zasadniczego. Gimnazjum miało kumulować potencjał kadry nauczycielskiej i potencjał materialny szkoły. Miało być też programowo związane ze szkołami ponadgimnazjalnymi, jako pierwszy stopień kształcenia średniego. Jednak wdrożenie nowego typu szkoły spotkało się z negatywną oceną znacznej części społeczeństwa. W związku z niedokończeniem reformy szkół ponadgimnazjalnych, gimnazjum pozostało w silnych związkach ze szkołą podstawową i zaczęło się do niej upodabniać (obecnie prawie 60 % gimnazjów nie osiąga pierwotnie zakładanej liczby uczniów). Równocześnie niepokojąca jest diagnoza obecnego stanu kształcenia w liceach ogólnokształcących i szkołach zawodowych. Uczelnie informują, że muszą uruchamiać tzw. lata zerowe, gdyż potrzebują studentów z pogłębioną wiedzą ogólną. Szkoły zawodowe, zwłaszcza zasadnicze, nie są atrakcyjne dla znacznej części młodzieży i pochodzi z nich najwięcej bezrobotnych absolwentów (ze stopą bezrobocia ponad 40% w przypadku absolwentów szkół zasadniczych i ponad 30% w przypadku absolwentów technikum i szkół policealnych). Niezrealizowanie założeń reformy oraz niezadowolająca diagnoza obecnego stanu liceów ogólnokształcących i szkół zawodowych stanowią podstawę proponowanej nowej struktury szkół oraz zmian w podstawach programowych.

Zgodnie z zaleceniami Rady Ministrów opracowania nowej ustawy systemowej dotyczącej oświaty, projektowane zmiany zostaną ujęte w projekcie ustawy o charakterze systemowym oraz zastępującym w zasadniczym zakresie obowiązującą ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Obowiązująca od 1991 r. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty była jedną z najczęściej nowelizowanych ustaw. Liczne, a przy tym obszerne nowelizacje, wprowadzające obok zmian w samej ustawie wiele regulacji epizodycznych i przejściowych, spowodowały brak przejrzystości i tym samym czytelności tego podstawowego dla funkcjonowania oświaty polskiej aktu prawnego. Na potrzebę przygotowania i uchwalenia nowego aktu ustawowego o znaczeniu systemowym w obszarze oświaty wskazywano już w latach ubiegłych. Jednak dotychczas nie podjęto żadnych prac legislacyjnych w tym kierunku.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Istotną zmianą w stosunku do stanu obecnego są rozwiązania dotyczące nowego ustroju szkolnego oraz związane z tym modyfikacje w organizacji i funkcjonowaniu szkół i placówek oświatowych.

Przewiduje się także inne zmiany systemowe w wybranych obszarach oświaty, wzmacniające i uzupełniające zmiany ustroju szkolnego.

Przedkładany obecnie projekt ustawy – Prawo oświatowe obejmuje swoim zakresem przedmiotowym część materii regulowanych dotychczas przez ustawę o systemie oświaty, które zostały usystematyzowane.

Projekt ustawy wprowadzającej ustawę – Prawo oświatowe opisuje mechanizmy i tryb wdrażania nowych regulacji zawartych w ustawie – Prawo oświatowe. Projekt zawiera również niezbędne zmiany w innych ustawach, stanowiące konsekwencję wprowadzenia nowego ustroju szkolnego. Ustrój szkolny z obecnego systemu 6-letniej szkoły podstawowej, 3-letniego gimnazjum, 3-letniego liceum ogólnokształcącego, 4-letniego technikum i 3-letniej zasadniczej szkoły zawodowej ulegnie

przekształceniu. Proponuje się, aby docelowa struktura szkolnictwa obejmowała:

- 8-letnią szkołę podstawową,
- 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- 5-letnie technikum,
- 3-letnią branżową szkołę pierwszego stopnia,
- 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy,
- 2-letnią branżową szkołę drugiego stopnia,
- szkołę policealną.

W konsekwencji zmiany ustroju szkolnego konieczne są dostosowania w zakresie:

- organizacji kształcenia w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, w tym funkcjonowania oddziałów dwujęzycznych (możliwość tworzenia od 7 klasy szkoły podstawowej), międzynarodowych, sportowych oraz szkół dla dorosłych,
- określenia czasu trwania obowiązku szkolnego oraz zapisów dotyczących form spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- mechanizmów rekrutacyjnych do szkół,
- podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego,
- podstawy programowej kształcenia w zawodach,
- podręczników do kształcenia ogólnego, w tym w zakresie dotacji podręcznikowej,
- ramowych planów nauczania,
- druków szkolnych i świadectw,
- systemu egzaminacyjnego w tym wprowadzenie egzaminu ósmoklasisty.

Ponadto wprowadzone zostają rozwiązania przejściowe i wdrażające:

- umożliwiające przekształcenie struktury szkolnej w sposób efektywny dla organów prowadzących szkoły publiczne, jednocześnie gwarantujących właściwe warunki realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki uczniom szkół ulegających wygaszeniu lub przekształceniu,
- gwarantujące właściwe zarządzanie szkołami w okresie przejściowym przez powierzenie przeprowadzenia procesu przekształceń przez doświadczoną oświatową kadrę kierowniczą, dotychczasowych dyrektorów, bez potrzeby przeprowadzania w tym okresie zmian w kadrach kierowniczych (dotychczasowi dyrektorzy pełnią funkcje do zakończenia kadencji, z możliwością przedłużenia przez organ prowadzący powierzenia pełnienia funkcji, w przypadkach szkół w ramach których będą funkcjonowały oddziały gimnazjalne aż do ich wygaśnięcia
- umożliwiające płynne przechodzenie nauczycieli ze szkół starego systemu do szkół nowego systemu bez konieczności rozwiązywania i ponownego zawierania umów o pracę oraz ochrona miejsc pracy nauczycieli,
- przepisy przejściowe w zakresie stosowania polityki kadrowej nauczycieli, w tym m.in.
  - wprowadzenie warunku przyznawania średniej liczby godzin ponadwymiarowych w szkole ponadpodstawowej w roku szkolnym 2019/2020 w wysokości nie wyższej niż w obecnym roku szkolnym,
  - zachowanie dotychczasowych warunków korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej przez dzieci/uczniów, utrzymanie liczby dzieci przypadającej na jeden etat pedagoga, psychologa, logopedę w wysokości nie wyższej niż dotychczas,
- przedłużenie utrzymania mocy statutów szkół,
- wprowadzenie ram czasowych na dostosowanie uchwał samorządów w związku z przekształceniami szkół,
- przepisy przejściowe w zakresie dostosowania sieci szkół do zmiany struktury szkolnej,
- zmiana zezwoleń udzielonych przez właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego na prowadzenie szkół publicznych,
- przekształcanie szkół publicznych przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego do prowadzenia innym osobom prawnym lub osobom fizycznym na podstawie umowy, o której mowa w art. 5 ust. 5g ustawy o systemie oświaty,

- zagwarantowanie ciągłości dotowania szkół przekształcanych w związku ze zmianą struktury szkolnej,
- zmiana zakresu trwania obowiązku szkolnego i nauki,
- dostosowanie przepisów dotyczących egzaminów eksternistycznych do zmian ustrojowych.

Inne zmiany systemowe w wybranych obszarach oświaty, wzmacniające i uzupełniające zmiany ustroju szkolnego – projekt ustawy Prawo oświatowe i projekt ustawy wprowadzającej ustawę – Prawo oświatowe:

- zmiany w zakresie zasięgnięcia informacji z Centralnego Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych,
- zmiany w zakresie zapewnienia darmowych podręczników:
  - wprowadzenie możliwości otrzymania dotacji na podręczniki dla klas I – III szkoły podstawowej w wysokości 75 zł (razem z dotacją na podręcznik do języka obcego), do tej pory uczniowie mogli korzystać z darmowych podręczników stworzonych przez MEN, po zmianach dyrektorzy będą mieli wybór,
  - podwyższenie dotacji na podręczniki dla klas V-VI w związku ze zmianą podstawy programowej,
  - określenie harmonogramu udzielania dotacji na darmowe podręczniki,
- zmiana zasad przeprowadzenia egzaminu maturalnego,
- wprowadzenie nowych poziomów wykształcenia i możliwości uzyskania branżowego świadectwa dojrzałości po ukończeniu szkoły branżowej II stopnia oraz określenie zasad jego uzyskania,
- wprowadzenie uprawnienia do studiów wyższych I stopnia na podstawie branżowego świadectwa dojrzałości,
- uwzględnienie kwalifikacji uzyskanych po ukończeniu 8-klasowej szkoły podstawowej oraz szkoły branżowej I i II stopnia w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji,
- zmiana zasad organizowania części praktycznej egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie,
- wprowadzenie oddziału przygotowawczego dla uczniów nieznających lub słabo znających język polski,
- zmiany w zakresie przekazywania szkół publicznych do prowadzenia innemu podmiotowi polegające na wprowadzeniu terminu przekazania wyłącznie z końcem roku szkolnego oraz na wprowadzeniu wymogu, że szkoła nie może być jedyną tego typu prowadzoną przez samorząd,
- możliwość połączenia w zespół szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe lub placówki (placówka kształcenia ustawicznego, placówka kształcenia praktycznego, ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego),
- wprowadzenie od klasy 7 szkoły podstawowej godzin doradztwa zawodowego,
- zmiany w zakresie wychowania przedszkolnego:
  - pozostawienie w systemie oświaty formy placówek wychowania przedszkolnego jakimi są oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych,
  - przesunięcie ostatecznego terminu na dostosowanie wymogów wobec oddziałów przedszkolnych do wymogów ochrony przeciwpożarowej,
- zmiany w zakresie edukacji domowej polegające na:
  - możliwości uzyskania zgody na taką formę wyłącznie w szkole na terenie województwa, w którym mieszka uczeń,
  - konieczności uzyskania opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej,
  - rozszerzeniu zakresu wsparcia dla dzieci w edukacji domowej poprzez wskazanie prawa dzieci do korzystania z pomocy dydaktycznych służących realizacji podstawy programowej znajdujących się w zasobach szkoły oraz prawa do konsultacji umożliwiających przygotowanie do rocznych egzaminów klasyfikujących,
- przeniesienie na poziom ustawy przepisów dotyczących innowacji i eksperymentów, zmiany w przypadku innowacji polegają na:
  - zmianie określenia, czym jest działalność innowacyjna,
  - zniesieniu konieczności zgłaszania innowacji pedagogicznej kuratorowi oświaty i organowi prowadzącemu,
  - zniesieniu wymagań formalnych warunkujących rozpoczęcie działalności innowacyjnej w szkole lub placówce,
- zmiany w zakresie prowadzenia działalności eksperymentalnej polegają na:
  - jednoznacznym określeniu, czym jest eksperyment pedagogiczny,
  - jednoznacznym określeniu, co jest celem eksperymentu pedagogicznego,
  - rezygnacji z konieczności przekazania do ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oceny

eksperymentu dokonanej przez jednostkę naukową, która sprawuje opiekę nad przebiegiem eksperymentu oraz oceny eksperymentu dokonanej przez właściwego kuratora oświaty,

- rezygnacji z konieczności przekazania informacji o ocenie eksperymentu dokonanej przez jednostkę naukową, która sprawuje opiekę nad przebiegiem eksperymentu do organu prowadzącego szkołę i organu sprawującego nadzór pedagogiczny,
  - możliwości ustalenia, w przypadku wyrażenia zgody przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na prowadzenie w danej szkole eksperymentu pedagogicznego, innych zasad rekrutacji, niż określone w ustawie,
- zmiany dostosowujące brzmienie delegacji do określania ramowych planów nauczania,
  - nowe rozwiązania w zakresie nadzoru pedagogicznego,
  - uregulowanie kwestii związanych z wolontariatem w szkołach i placówkach,
  - doprecyzowanie delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół,
  - zmiana zakresu działalności biblioteki szkolnej,
  - zmiany w zakresie organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka polegające na wskazaniu warunku prowadzenia zajęć wyłącznie przez jeden zespół wczesnego wspomaganie rozwoju w jednostkach systemu oświaty wskazanych w ustawie, jednocześnie dopuszczono możliwość zawierania porozumień w celu realizacji wszystkich wskazań zawartych w opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,
  - wprowadzenie delegacji do określenia warunków pobytu uczniów w internatach,
  - zmiana przepisów w zakresie akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli.

Ponadto dokonano szeregu zmian doprecyzowujących, ujednolicających nazewnictwo lub dostosowujących do większych zmian.

Sprawy związane z ustrojem szkolnym są uregulowane przepisami ustawy i zmiany w tym zakresie mogą zostać dokonane jedynie poprzez wprowadzenie zmian legislacyjnych w odpowiednich ustawach.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Struktury systemów edukacji w Europie na podstawie publikacji *Eurydice The Structure of the European Education Systems 2015/2016 Schematic Diagrams*

Systemy edukacji w Europie są zróżnicowane. W odniesieniu do edukacji obowiązkowej diagramy Eurydice pokazują trzy różne modele:

Długa pojedyncza struktura. Powszechna, obowiązkowa edukacja ogólnokształcąca dla wszystkich uczniów, która trwa od początku do końca obowiązku szkolnego bez możliwości przejścia pomiędzy edukacją podstawową a średnią I stopnia. Spośród ponad czterdziestu systemów edukacji prezentowanych w publikacji Eurydice w roku szkolnym 2015/2016 piętnaście systemów stosowało rozwiązanie tzw. długiej szkoły powszechnej. Obecność długiej szkoły powszechnej obserwujemy w dwóch typach krajów – są to kraje skandynawskie (Finlandia, Szwecja, Dania, Norwegia i Islandia) i niektóre postkomunistyczne kraje środkowoeuropejskie (np. Bułgaria, Chorwacja, Słowenia) oraz dwa kraje bałtyckie (Łotwa i Estonia). Na Łotwie, Węgrzech, w Czechach i Słowacji edukacja obowiązkowa jest prowadzona w ramach jednolitej struktury do wieku w granicach 14-16 lat, aczkolwiek uczniowie w wieku 10-13 lat w tych krajach mogą kontynuować naukę w innych typach placówek prowadzących kształcenie na poziomie szkoły średniej I i II stopnia.

Wspólna podstawa programowa. Po pomyślnym ukończeniu szkoły podstawowej (ISCED 1) uczniowie przechodzą na kolejny poziom edukacji do tzw. szkoły średniej I stopnia (ISCED 2), gdzie uczą się według jednej wspólnej podstawy programowej kształcenia ogólnego. Do grupy tej należy około połowa systemów edukacji krajów analizowanych w publikacji Eurydice; m.in.: Irlandia, Grecja, Hiszpania, Francja, Włochy, Cypr, Belgia – trzy strefy językowe, Portugalia, Rumunia, Wielka Brytania (Anglia, Walia, Irlandia Północna i Szkocja) oraz Turcja. Polska zalicza się do tej grupy krajów przed

planowaną obecnie reformą struktury edukacji.

Zróżnicowana edukacja średnia I stopnia. Po pomyślnym ukończeniu szkoły podstawowej, od uczniów wymaga się podążania odrębnymi ścieżkami edukacyjnymi lub określonymi typami kształcenia zarówno na początku bądź podczas kształcenia na poziomie średnim. Model reprezentowany przez najmniejszą grupę państw (np. Austria, Liechtenstein, Litwa, Luksemburg, Niemcy, Szwajcaria).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Szkoły	31,5 tys., w tym gimnazja 7 684	SIO- według danych na dzień 30 września 2015 r.	Zmiany organizacyjne
Uczniowie i słuchacze	5 182 tys., w tym uczniowie gimnazjów 1 085 275	SIO- według danych na dzień 30 września 2015 r.	Wydłużenie okresu kształcenia i wychowania w jednej szkole i tej samej grupie rówieśniczej. Wyższe efekty kształcenia. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych.
Jednostki samorządu terytorialnego	2 810		- zmiany w zakresie organizacji szkół, - zmiany w zakresie przekazywania szkół publicznych do prowadzenia innemu podmiotowi polegające na wprowadzeniu terminu przekazania wyłącznie z końcem roku szkolnego oraz na wprowadzeniu wymogu że szkoła nie może być jedyną tego typu prowadzona przez samorząd.
Nauczyciele zatrudnieni na podstawie Karty Nauczyciela w szkołach i placówkach	493 tys.	SIO - według danych na dzień 30 września 2015 r.	- zmiany w zakresie organizacji szkół, - przejściowe zmiany w zakresie przepisów dotyczących zatrudniania, - zmiany w zakresie korzystania z Centralnego Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych.
Organy prowadzące szkoły lub placówki niebędące jednostkami samorządu terytorialnego	3 888		Zmiany w zakresie organizacji szkół.
Uczniowie przybywający z zagranicy, którzy wymagają dostosowania procesu kształcenia do potrzeb i możliwości edukacyjnych, a także dostosowania formy organizacyjnej wspomagającej efektywność ich kształcenia	4 106	SIO - według danych na dzień 30 września 2015 r.	Możliwość nauki w oddziale przygotowawczym.
Kandydaci na studia wyższe I stopnia			Możliwość o ubiegania się o przyjęcie na studia w oparciu o branżowe świadectwo dojrzałości.
Uczniowie kształceni w ramach edukacji domowej	Ok. 7 tys.	SIO - według danych na dzień 30 września 2015 r.	Zmiany w zakresie edukacji domowej.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy zostanie skierowany do zaopiniowania przez związki zawodowe w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1881, z późn. zm.) i partnerów społecznych, tj. przez:

- 1) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;
- 2) Forum Związków Zawodowych;
- 3) Wolny Związek Zawodowy „Solidarność – Oświata”;
- 4) Związek Zawodowy Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce;
- 5) Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”;
- 6) Związek Nauczycielstwa Polskiego;
- 7) Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. ks. J. Popiełuszki”;
- 8) Sekcję Krajową Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
- 9) Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”;
- 10) Sekcję Oświaty KNSZZ „Solidarność 80”;
- 11) NSZZ Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych;
- 12) Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80” Komisja Krajowa;
- 13) Komisję Krajową Federacji Regionów i Komisji Zakładowych „Solidarność 80”;
- 14) Komisję Krajową NSZZ „Solidarność 80”;
- 15) Niezależny Samorządowy Związek Zawodowy „Solidarność”;
- 16) Konfederację Związków Zawodowych Górnictwa w Polsce;
- 17) Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego;
- 18) Federację Związków Zawodowych Pracowników Kultury i Sztuki;
- 19) Społeczne Towarzystwo Oświatowe;
- 20) Stowarzyszenie Oświatowców Polskich;
- 21) Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich;
- 22) Polskie Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół;
- 23) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty;
- 24) Konfederację Stowarzyszeń Nauczycielskich;
- 25) Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej;
- 26) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym;
- 27) Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych;
- 28) Business Center Club;
- 29) Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych Lewiatan;
- 30) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej;
- 31) Związek Rzemiosła Polskiego;
- 32) Federację Inicjatyw Oświatowych;
- 33) Fundację Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego;
- 34) Krajowe Porozumienie Rodziców i Rad Rodziców;
- 35) Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych;
- 36) Fundację Rodzice Szkole;
- 37) Międzynarodowy Zespół Placówek Oświatowych;
- 38) Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 39) Rzecznika Praw Dziecka;
- 40) Urząd do Spraw Cudzoziemców;
- 41) Fundację Polskie Forum Migracyjne;
- 42) Fundację na rzecz Różnorodności Społecznej;
- 43) Stowarzyszenie Vox Humana;
- 44) Forum Rodziców przy Ministrze Edukacji Narodowej;
- 45) Alians Ewangeliczny;
- 46) Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej;
- 47) Konferencję Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych;
- 48) Fundację Rozwoju Systemu Edukacji;
- 49) Polska Izba Książki;
- 50) Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich;
- 51) Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski;
- 52) Polską Radę Ekumeniczną;
- 53) Radę Szkół Katolickich;
- 54) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Niepublicznych Szkół Muzycznych I i II Stopnia;
- 55) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli;

- 56) Radę do spraw Szkolnictwa Artystycznego;
- 57) Towarzystwo Wiedzy Powszechnej – Zarząd Główny;
- 58) Unię Metropolii Polskich;
- 59) Unię Miasteczek Polskich;
- 60) Związek Gmin Wiejskich RP;
- 61) Związek Miast Polskich;
- 62) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Dwujęzyczności Bilinguis;
- 63) Związek Powiatów Polskich;
- 64) Związek Województw RP;
- 65) Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich.

Projekt zostanie również skierowany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, Komisję Wspólną Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Radę Dialogu Społecznego.

Projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M. P. poz. 979 oraz z 2015 r. poz. 1063).

Projekt ustawy nie wdraża prawa UE.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych (łącznie dla ustawy Prawo oświatowe oraz Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe)

(ceny stałe z 2017 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem	129,6	-12,2	-100,4	-35,3	-57,9	-206,6	-61,1	41,3	-74,0	15,4	27,9	-333,2	
budżet państwa	129,6	-12,2	-100,4	-35,3	-57,9	-206,6	-61,1	41,3	-74,0	15,4	27,9	-333,2	
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem	-129,6	12,2	100,4	35,3	57,9	206,6	61,1	-41,3	74,0	-15,4	-27,9	333,2	
budżet państwa	-129,6	12,2	100,4	35,3	57,9	206,6	61,1	-41,3	74,0	-15,4	-27,9	333,2	
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
(łącznie dla ustawy Prawo oświatowe oraz Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe)													

Źródła finansowania	Zmiany dotyczące podręczników
	<p>Źródłem finansowania zmian związanych z zapewnieniem dla uczniów szkół podstawowych bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych jest budżet państwa - rezerwa celowa poz. 26 „Środki na zadania w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zapewnienie uczniom objętym obowiązkiem szkolnym bezpłatnych podręczników materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych”</p> <p>Reforma systemu oświaty polegająca na wprowadzeniu 8-letniej szkoły podstawowej i wygaszaniu</p>

gimnazjów połączona ze zmianami programowymi, które będą wdrażane sukcesywnie począwszy od roku szkolnego 2017/2018 wymaga zapewnienia w roku szkolnym 2017/2018 nowych podręczników dla uczniów klas I, IV i VII szkół podstawowych, w związku z niezbędną dla nich nową podstawą programową.

Ponadto od roku szkolnego 2017/2018 w miejsce podręczników do zajęć z zakresu edukacji polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej w klasach I szkół podstawowych zapewnianych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania planowane jest uruchomienie dotacji na wyposażenie klas I w podręczniki lub materiały edukacyjne (wysokość dotacji 75 zł na ucznia, w tym na podręcznik lub materiał edukacyjny do języka obcego). W roku szkolnym 2018/2019 system dotacji obejmie klasy I i II szkół podstawowych, a docelowo od roku szkolnego 2019/2020 system dotacji obejmie klasy I-III szkół podstawowych.

Ponadto, w związku z planowaną nową organizacją nauczania w klasach V-VIII szkoły podstawowej, od roku szkolnego 2018/2019 planowane jest zwiększenie kwoty dotacji na wyposażenie klas V-VI w podręczniki lub materiały edukacyjne z obecnych 140 zł do 180 zł na ucznia.

Dotacja na wyposażenie w podręczniki lub materiały edukacyjne klas VII i VIII szkoły podstawowej wyniesie 250 zł, tak jak w obecnej I i II klasie gimnazjum.

Łączne dodatkowe koszty w 2017 roku potrzebne na sfinansowanie wyposażenia uczniów w podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe wyniosą 129,3 mln zł. O taką kwotę należy w 2017 roku zwiększyć środki zaplanowane w rezerwie poz. 26.

Należy zauważyć, że powyższa kwota zwróci się już do 2019 roku w postaci oszczędności, wynikających z projektowanych zmian. W latach 2018 i 2019 środki zaplanowane w rezerwie poz. 26 na wyposażenie uczniów w podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe wynoszą odpowiednio 407,6 mln zł oraz 411,9 mln zł (łącznie 819,5 mln zł). Natomiast wydatki budżetu państwa na ten cel po wprowadzeniu projektowanych zmian wyniosą odpowiednio 392,9 mln zł oraz 278,5 mln zł (łącznie 671,4 mln zł). Oznacza to łączne oszczędności w tych latach w kwocie 148,1 mln zł. W latach 2020-2023 łączne oszczędności wyniosą 413,2 mln zł (głównie w roku 2022 w wysokości 219,7 mln zł), przejściowo, w roku 2024 wydatki budżetu państwa byłyby powiększone o 28,5 mln zł, aby w kolejnym roku spaść o 86,8 mln zł. Łącznie w latach 2017-2027 przewiduje się, że bilans wydatków budżetu państwa będzie dodatni i będzie wynosił ok. 472,8 mln zł.

Powyższe oszczędności wynikają z faktu, że reforma ustroju szkolnego spowoduje docelowo brak konieczności finansowania podręczników i materiałów ćwiczeniowych dla jednego rocznika (III klasa gimnazjum).

Dla przykładu, w 2019 roku przed projektowanymi zmianami w klasach IV-VI szkoły podstawowej oraz klasach I-III gimnazjum, system zakładał finansowanie wyposażenia uczniów w podręczniki lub materiały edukacyjne uczniów klasy V szkoły podstawowej oraz klasy II gimnazjum, a także finansowanie wyposażenia uczniów w materiały ćwiczeniowe łącznie dla 9 klas. Po wprowadzeniu projektowanych zmian, zgodnie z harmonogramem, w 2019 roku zostaną sfinansowane podręczniki jedynie dla VI klasy szkoły podstawowej, a także materiały ćwiczeniowe łącznie dla 8 klas.

Egzaminy zewnętrzne

Projektowane zmiany będą również wymagały dodatkowego finansowania systemu egzaminów zewnętrznych. Źródłem pokrycia zwiększonych wydatków będzie budżet państwa.

Uzasadnienie zwiększonych wydatków w roku szkolnym 2018/2019

W roku szkolnym 2018/2019 koszty przeprowadzania egzaminów zewnętrznych wzrosną ze względu na konieczność jednoczesnego przeprowadzenia egzaminów dla dwóch roczników uczniów:

- a. trzecioklasistów kończących jako ostatni rocznik gimnazjum
- b. ósmoklasistów kończących jako pierwszy rocznik ośmioletnią szkołę podstawową.

Uzasadnienie zwiększonych wydatków od roku szkolnego 2018/2019

Zwiększenie kosztów przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty – w stosunku do obecnych kosztów związanych z przeprowadzaniem egzaminu gimnazjalnego – wynika z potrzeby zmiany formatu arkuszy egzaminacyjnych w taki sposób, aby zawierały one zarówno zadania zamknięte (czyli takie, w których zdający wybiera poprawną odpowiedź spośród kilku podanych opcji), jak i zadania otwarte (czyli takie, w których zdający samodzielnie formułuje odpowiedź na postawione pytanie lub tworzy wypowiedź pisemną). W trzech spośród sześciu arkuszy w przeprowadzanym obecnie egzaminie gimnazjalnym (tj. arkuszu z historii i wiedzy o społeczeństwie, przedmiotów przyrodniczych oraz języków obcych na poziomie podstawowym) znajdują się wyłącznie zadania zamknięte, natomiast w trzech (tj. arkuszu z języka polskiego, matematyki i języków obcych na poziomie rozszerzonym) – zadania zamknięte i otwarte, jednakże udział tych drugich w wyniku sumarycznym, wynoszący w przypadku arkuszy z języka polskiego i matematyki – odpowiednio – 35% oraz 30% - należy uznać za niewystarczający dla pogłębionego sprawdzenia wiadomości i umiejętności uczniów kończących III klasę gimnazjum. W przypadku arkuszy z języków obcych na obu poziomach udział punktów za zadania otwarte w wyniku sumarycznym wynosi 25%. Wykorzystanie w tym samym arkuszu obu rodzajów zadań, tj. zamkniętych i otwartych, stwarza optymalną możliwość pomiaru wiadomości i umiejętności zdających, bowiem wady jednego rodzaju zadań są niwelowane przez wykorzystanie zadań drugiego rodzaju. Dla przykładu ograniczony zakres umiejętności, jakie można obiektywnie sprawdzić przy wykorzystaniu zadań zamkniętych może zostać poszerzony dzięki wykorzystaniu zadań otwartych. Z drugiej strony pewien nieunikniony poziom subiektywizmu w ocenie rozwiązań zadań otwartych (choć oczywiście w odpowiedni sposób ograniczany dzięki szkoleniom egzaminatorów i wykorzystaniu zasad oceniania) może być ograniczany dzięki wykorzystaniu w arkuszu zadań zamkniętych, całkowicie obiektywnych w procesie oceniania, gdyż ocena nie jest w żaden sposób zależna od egzaminatora. Wprowadzenie zoptymalizowanej oceny poziomu opanowania wiadomości i umiejętności przez zdających wiąże się z koniecznością wynagradzania egzaminatorów za sprawdzenie prac egzaminacyjnych, a działania operacyjne muszą być poprzedzone przygotowaniem materiałów szkoleniowych oraz szkoleniami dla egzaminatorów, mającymi na celu przygotowanie ich do pracy. Tylko taka sekwencja działań umożliwia przygotowanie nauczycieli do pełnienia obowiązków egzaminatorów w sposób zapewniających rzetelność oceny.

Uzasadnienie wprowadzenia matury dla absolwentów branżowej szkoły II stopnia

Wprowadzenie możliwości przystąpienia do egzaminu maturalnego przez absolwentów szkoły branżowej II stopnia służy przede wszystkim uelastycznieniu różnych ścieżek przebiegu procesu edukacyjnego. Przed absolwentem szkoły branżowej II stopnia – już w momencie zakończenia procesu kształcenia w szkole – stają co najmniej 3 możliwości, zależne wyłącznie od jego aspiracji edukacyjnych oraz możliwości bądź potrzeb życiowych. Oprócz podjęcia pracy w wyuczonym zawodzie, absolwent będzie miał również możliwość uzyskania branżowego świadectwa dojrzałości, umożliwiającego podjęcie studiów pierwszego stopnia w danej branży lub świadectwa dojrzałości, umożliwiającego podjęcie studiów pierwszego, drugiego stopnia lub jednolitych (pod warunkiem przystąpienia do egzaminu z wybranego przedmiotu na poziomie rozszerzonym i uzyskania z egzaminu co najmniej 30% punktów możliwych do zdobycia).

Poniższa tabela przedstawia dodatkowe wydatki w poszczególnych latach (w mln zł).

rodzaj egzaminu/rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
egzamin ósmoklasisty	0,150	1,700	29,000	7,715	7,715	7,715	7,715	7,715	7,715	7,715
matura w BS st. II	0,100	0,500	3,600	5,067	5,067	5,067	5,067	5,067	5,067	5,067
matura w LO i T	-	-	-	-	-	0,250	-	-	-	-
egzamin zawodowe	-	-	0,400	0,400	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050
SUMA	0,250	2,200	33,000	13,182	12,832	13,082	12,832	12,832	12,832	12,832

Akredytacja placówek doskonalenia nauczycieli

W zakresie finansowania akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli – budżet państwa.

Wydatki budżetu państwa związane z przeprowadzeniem procedury akredytacyjnej (budżet wojewodów):

Zakładając ok. 1000 zł za jeden proces akredytacji (kwota 760 zł waloryzowana corocznie wskaźnikami cen towarów i usług konsumpcyjnych). Koszt przeprowadzenia procesu akredytacyjnego dla wszystkich 426

placówek doskonalenia nauczycieli wyniesie łącznie ok. 426.000 zł (426 placówek doskonalenia nauczycieli x 1000 zł). Przy czym zgodnie z założeniami projektu te placówki, które obecnie posiadają akredytację utrzymują status akredytowanych placówek doskonalenia nauczycieli, zatem w pierwszym roku funkcjonowania nowych przepisów procedurą akredytacyjną będą objęte tylko te placówki, które nie mają przyznanej akredytacji, tj. 347 placówek (79 placówek posiada obecnie akredytację). Obecnie akredytacja jest dobrowolna i na organ prowadzący placówkę doskonalenia nauczycieli nałożony jest obowiązek uiszczenia opłaty za procedurę akredytacyjną (kwota 760 zł waloryzowana corocznie wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych).

Zadania oświatowe jednostek samorządu terytorialnego

Środki przewidziane dla jednostek samorządu terytorialnego na zadania oświatowe w roku 2016 są wystarczające do sfinansowania zadań związanych z projektowanymi zmianami. Łączna liczba dzieci pozostających w systemie oświaty, po reformach ustrojowych, pozostanie bez zmian.

Punktem wyjścia do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego i budżetu państwa jest prognoza liczby uczniów w szkołach i placówkach wychowania przedszkolnego w latach 2016-2027. Prognoza opiera się o dane dotyczące liczby ludności w kraju z podziałem na wiek wg GUS oraz uwzględnia informacje na temat liczby dzieci urodzonych w latach 2016-2027 spójne z uzasadnieniem do programu 500+. W zakresie objętym sprawozdawczością systemu informacji oświatowej (SIO), prognoza opiera się o dane SIO. Założono, że populacja dzieci rozpoczynających edukację w szkole podstawowej wynosić będzie 95% populacji danego rocznika wg GUS (wskaźnik taki jest obserwowany od wielu lat) oraz pewna liczba dzieci sześciolatków. W tym zakresie, szacuje się, że w roku szkolnym 2016/2017 18% dzieci sześciolatków rozpocznie dobrowolnie edukację szkolną. W latach przyszłych nie zakłada się tak wysokiego wskaźnika, gdyż wynikał on w dużej mierze z ustabilizowanych już poglądów rodziców, których dzieci rozpoczęły obowiązkową edukację przedszkolną w wieku 5 lat oraz efektu małej liczby dzieci w klasach I w roku szkolnym 2016/2017 i wiążącym się z nim efektem spodziewanej łatwiejszej ścieżki edukacyjnej dziecka (mniejsze oddziały klasowe, mniej dzieci podczas rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i wyższych, mniejsza liczba dzieci wchodząca w danym roku na rynek pracy itp.). Założono, że w roku szkolnym 2017/2018 odsetek dzieci sześciolatków rozpoczynających naukę w klasach I szkoły podstawowej będzie wynosił 14%, aby ustabilizować się na poziomie 10% w kolejnych latach. Warto wspomnieć, że przed reformą dotyczącą obowiązku szkolnego dla dziecka sześciolatka (przed 2009 r.), odsetek tych dzieci w szkołach podstawowych nie przekraczał 1%. Wtedy jednak wymagana była opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej i odsetek dzieci w wieku od 3 do 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym był o wiele niższy (52,7% w roku szkolnym 2008/2009 i 84,1% w roku szkolnym 2015/2016).

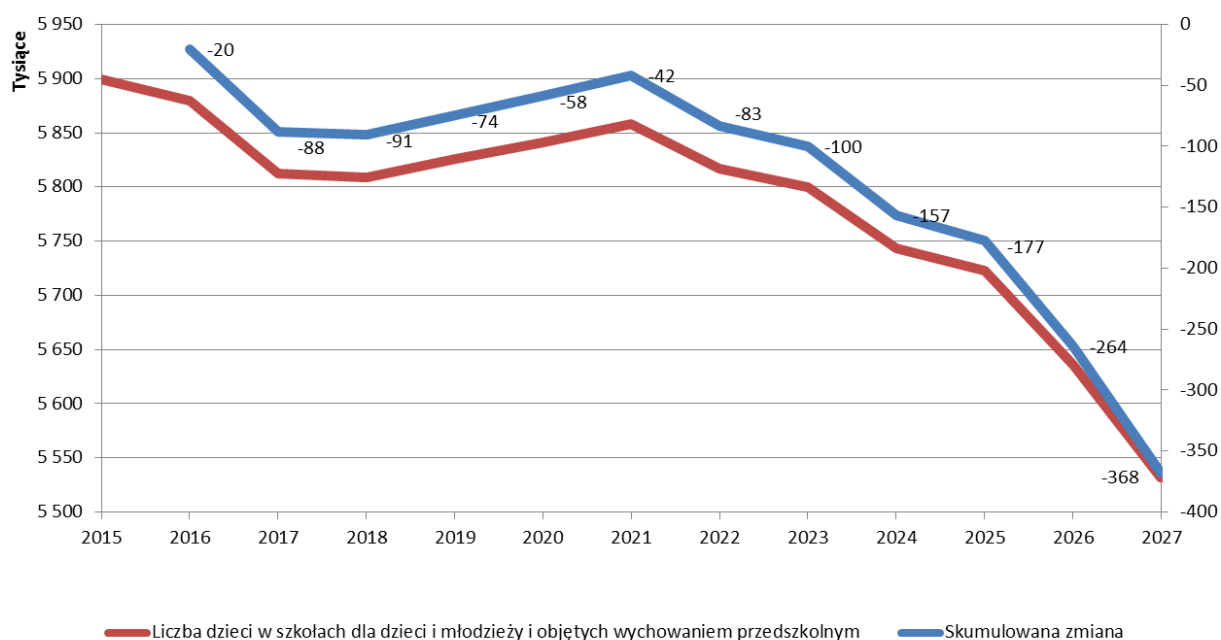
Prognozując liczbę uczniów założono, że liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych lub ponadpodstawowych będzie większa o 2,5% od liczby uczniów kończących gimnazjum, co znajduje potwierdzenie w danych statystycznych i wynika w dużej mierze z powtarzania klasy I w tych szkołach. Ponadto, w oparciu o analizę danych SIO, założono, że liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych/ponadpodstawowych w kolejnych klasach w danym roku szkolnym będzie malała w stosunku do liczby uczniów w klasach poprzednich, w poprzednim roku szkolnym: w liceach o 2%, w technikum i branżowych szkołach II stopnia o 8%, w zasadniczych szkołach zawodowych o 11%, a w branżowych szkołach I stopnia o 10%.

Założono ponadto, że uczniowie kończący gimnazjum lub 8-letnią szkołę podstawową będą wybierali licea ogólnokształcące tak jak obecnie (44% uczniów) natomiast 20% uczniów wybierających obecnie technikum, będzie uczniami branżowej szkoły I stopnia (i następnie II stopnia). Oznacza to, że 30% uczniów będzie wybierało technikum (obecnie 38%), a 25% branżową szkołę I stopnia (obecnie 17% uczniów wybiera zasadniczą szkołę zawodową). Założono, że spośród uczniów, którzy wybrali branżową szkołę I stopnia, wszyscy uczniowie, którzy do tej pory wybierali technikum będą uczniami branżowej szkoły II stopnia. Ponadto 30% uczniów, którzy do tej pory wybierali zasadniczą szkołę zawodową będzie zainteresowanych kontynuacją nauki na drugim stopniu. Łącznie więc 52% uczniów, którzy rozpoczęli branżową szkołę I stopnia (tych, którzy do tej pory wybierali technikum i tych którzy wybierali zasadniczą szkołę zawodową) będzie kontynuowało naukę w szkole branżowej II stopnia.

W zakresie wychowania przedszkolnego założono wzrost wskaźnika uprzedzskolnienia dzieci w wieku od 3 do 5 lat do poziomu 90% w roku szkolnym 2020/2021,

Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wraz z liczbą uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży wynosi, wg stanu na 30 IX 2015 r., ok. 5 900 tys. We wrześniu 2017 r. spadnie w stosunku do września 2015 r. o 88 tys. Wzrośnie przejściowo w stosunku do roku 2017 w latach 2018-2021, nie przekraczając jednak liczby uczniów i wychowanków z roku 2015 (będzie niższa o 42 tys.). Od roku 2022 liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wraz z liczbą uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży będzie spadała. Wiąże się to ze zmianami demograficznymi oraz ze skróceniem edukacji z 12 do 11 lat dla dzieci, które zakończą naukę na branżowej szkole I stopnia. Do roku 2027 liczba dzieci zmniejszy się o 368 tys. (do poziomu 5 532 tys.), co odpowiada obecnie jednemu rocznikowi uczniów.

Wykres. Liczba uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży i dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz zmiana tej liczby w stosunku do września 2015 r.

W rozbiciu na typy szkół i placówek sytuacja przedstawia się następująco:

Tabela. Liczba uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży i dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w podziale na typy szkół i placówek (w tys.).

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Wychowanie przedszkolne	1 141	1 346	1 283	1 280	1 280	1 308	1 313	1 328	1 331	1 329	1 322	1 310	1 294
Szkoła podstawowa	2 481	2 295	2 666	3 027	3 020	3 026	3 019	2 864	2 720	2 869	2 857	2 858	2 851
Gimnazjum	1 076	1 068	711	351	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Licium ogólnokształcące	501	488	477	476	641	633	630	694	751	687	690	631	576
Technikum	506	500	465	440	527	491	484	520	555	499	504	501	473
Zasadnicza szkoła zawodowa	179	170	105	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Branżowa szkoła I stopnia	0	0	92	175	343	331	323	283	319	273	248	222	255
Branżowa szkoła II stopnia	0	0	0	0	0	39	75	115	110	74	90	105	73
Pozostałe szkoły ponadgimnazjalne	16	14	12	11	15	14	14	12	14	12	11	10	11
Razem	5 900	5 880	5 812	5 809	5 826	5 841	5 858	5 816	5 800	5 743	5 722	5 636	5 532

Tabela. Zmiana liczby uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży i dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w podziale na typy szkół i placówek w stosunku do września roku poprzedniego (w tys.).

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Wychowanie przedszkolne	206	-63	-3	0	29	4	16	3	-2	-7	-12	-16
Szkoła podstawowa	-186	372	361	-8	6	-7	-155	-144	149	-11	0	-7
Gimnazjum	-8	-358	-359	-351	0	0	0	0	0	0	0	0
Licium ogólnokształcące	-13	-10	-2	166	-9	-2	64	56	-64	4	-59	-56
Technikum	-7	-34	-25	87	-36	-7	36	35	-56	4	-3	-28
Zasadnicza szkoła zawodowa	-9	-64	-56	-50	0	0	0	0	0	0	0	0
Branżowa szkoła I stopnia	0	92	83	169	-13	-8	-40	36	-46	-25	-26	33
Branżowa szkoła II stopnia	0	0	0	0	39	36	40	-5	-36	17	14	-31
Pozostałe szkoły ponadgimnazjalne	-3	-2	-1	4	0	0	-2	2	-2	-1	-1	2
Razem	-20	-68	-3	16	16	16	-41	-17	-56	-21	-87	-104

Głównym efektem zmian w liczbie uczniów w poszczególnych typach szkół, wynikającym z wprowadzanych tym projektem zmian, będzie zwiększenie się liczby dzieci w szkołach podstawowych w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 wraz z odpowiednim zmniejszeniem się liczby dzieci w gimnazjach oraz zwiększeniem się liczby dzieci w szkołach ponadpodstawowych (obecnie ponadgimnazjalnych) w roku szkolnym 2019/2020. Pozostałe zmiany w liczbie uczniów między poszczególnymi typami szkół, widoczne w tabelach powyżej, są konsekwencją wprowadzenia obowiązku szkolnego dla dziecka sześciolatniego, a następnie powrotu do obowiązku szkolnego dla dziecka siedmioletniego.

Warto też mieć na uwadze fakt, że od 2019 r. liczba dzieci trzyletnich w placówkach wychowania przedszkolnego wynika z prognoz demograficznych uwzględniających spodziewany efekt programu 500+. Efekt ten dla szkół podstawowych, w zakresie klas I, występuje, od roku 2023.

Dla potrzeb oceny sytuacji budżetów jednostek samorządu terytorialnego w zakresie części oświatowej subwencji ogólnej, kluczowe znaczenie ma liczba uczniów jaka była przyjęta do kalkulacji wysokości części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2016. Określając wysokość kwoty subwencji oświatowej brano pod uwagę, że wszystkie dzieci sześciolatnie rozpoczną obowiązek szkolny we wrześniu 2015 r. oraz wrześniu 2016 r. Ostatecznie jednak, już po określeniu wysokości części oświatowej subwencji ogólnej na poziomie 41 496 952 tys. zł, we wrześniu 2015 r. ok. 91 tys. dzieci sześciolatnie nie rozpoczęło edukacji szkolnej, a od września 2016 r. obowiązek szkolny został przywrócony dla dziecka siedmioletniego. Szacuje się, że we wrześniu 2016 r. rozpoczęło naukę w klasach I szkół podstawowych ok. 210 tys. dzieci, z tego 74 tys. dzieci sześciolatnie. Dla potrzeb analizy pod kątem finansowania poprzez część oświatową subwencji ogólnej istotne znaczenie ma średnia liczba uczniów w roku budżetowym. Liczona jest ona jako liczba dzieci wg stanu na wrzesień roku poprzedniego z wagą 8/12 oraz liczba dzieci wg stanu na wrzesień roku budżetowego z wagą 4/12.

Tabela. Liczba uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży w roku budżetowym w odniesieniu do liczby dzieci przyjętej przy kalkulacji części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2016 (w tys.).

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Liczba dzieci objętych subwencją oświatową w szkołach dla dzieci i młodzieży	4 851	4 532	4 529	4 535	4 541	4 537	4 526	4 482	4 450	4 410	4 376	4 297
Zmiana liczby uczniów r/r		-319	-3	6	7	-5	-11	-45	-31	-41	-34	-79
% zmiana liczby uczniów r/r		-6,6%	-0,1%	0,1%	0,2%	-0,1%	-0,2%	-1,0%	-0,7%	-0,9%	-0,8%	-1,8%
Zmiana liczby uczniów w stosunku do roku 2016		-319	-322	-316	-310	-314	-325	-369	-401	-441	-475	-554
% zmiana liczby uczniów w stosunku do roku 2016		-6,6%	-6,6%	-6,5%	-6,4%	-6,5%	-6,7%	-7,6%	-8,3%	-9,1%	-9,8%	-11,4%

Liczba uczniów uwzględniana obecnie przy kalkulacji wysokości części oświatowej subwencji ogólnej w szkołach dla dzieci i młodzieży spadnie, o 319 tys. w roku 2017 w stosunku do roku 2016. Do roku 2027 liczba uczniów spadnie o 554 tys. (11,4%). W odpowiedzi na ten spadek oraz w celu wzmocnienia finansowego gmin po decyzji o objęciu obowiązkiem szkolnym dziecka siedmioletniego, planowane jest objęcie wparciem poprzez część oświatową subwencji ogólnej dziecka sześciolatniego objętego wychowaniem przedszkolnym. Wsparcie takie będzie realizowane poprzez odrębną zmianę ustawową, ale ze względu na istotny wpływ na finansowanie po zmianie ustroju szkolnego, będzie brany pod uwagę również w niniejszej analizie.

Tabela. Liczba uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz dzieci sześciolatnich objętych wychowaniem przedszkolnym w roku budżetowym w odniesieniu do liczby dzieci przyjętej przy kalkulacji części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2016 (w tys.).

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Liczba dzieci objętych subwencją oświatową w szkołach dla dzieci i młodzieży i dzieci sześciolatnich objętych wychowaniem przedszkolnym	4 851	4 866	4 861	4 867	4 864	4 859	4 845	4 809	4 779	4 739	4 706	4 625
Zmiana liczby uczniów r/r		15	-5	6	-3	-5	-14	-36	-30	-40	-33	-81
% zmiana liczby uczniów r/r		0,3%	-0,1%	0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,3%	-0,7%	-0,6%	-0,8%	-0,7%	-1,7%
Zmiana liczby uczniów i dzieci w stosunku do roku 2016		15	10	16	13	8	-6	-42	-72	-112	-145	-226
% zmiana liczby uczniów i dzieci w stosunku do roku 2016		0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,2%	-0,1%	-0,9%	-1,5%	-2,3%	-3,0%	-4,7%

Planowana wysokość kwoty subwencji oświatowej na dziecko sześciolatnie objęte wychowaniem przedszkolnym jest niższa od wysokości części oświatowej subwencji ogólnej dla dziecka sześciolatniego w szkole podstawowej (odpowiednio 5,1 tys. zł. i 7,7 tys.). Tak znaczna różnica powoduje, że dla analizy liczby dzieci objętych subwencją oświatową właściwsze byłoby liczenie dziecka sześciolatniego objętego wychowaniem przedszkolnym skorygowanego odpowiednim wskaźnikiem (subwencja na ucznia szkoły podstawowej w stosunku do planowanej subwencji na dziecko sześciolatnie w placówkach wychowania przedszkolnego).

Tabela. Liczba uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz dzieci sześciolatnich objętych wychowaniem przedszkolnym w roku budżetowym w odniesieniu do liczby dzieci przyjętej przy kalkulacji części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2016 skorygowana o planowaną wysokość części oświatowej subwencji ogólnej dla dziecka sześciolatniego nie uczącego się w szkole podstawowej (w tys.).

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Liczba dzieci objętych subwencją oświatową w szkołach dla dzieci i młodzieży i dzieci sześciolatnich objętych wychowaniem przedszkolnym	4 851	4 754	4 750	4 756	4 756	4 751	4 738	4 700	4 669	4 629	4 596	4 515
Zmiana liczby uczniów r/r		-97	-4	6	0	-5	-13	-39	-30	-40	-34	-80
% zmiana liczby uczniów r/r		-2,0%	-0,1%	0,1%	0,0%	-0,1%	-0,3%	-0,8%	-0,6%	-0,8%	-0,7%	-1,7%
Zmiana liczby uczniów i dzieci w stosunku do roku 2016		-97	-101	-95	-95	-100	-113	-152	-182	-222	-255	-336
% zmiana liczby uczniów i dzieci w stosunku do roku 2016		-2,0%	-2,1%	-2,0%	-2,0%	-2,1%	-2,3%	-3,1%	-3,8%	-4,6%	-5,3%	-6,9%

Powyższa tabela pokazuje efektywne zmniejszenie się liczby uczniów/wychowanków nawet po objęciu subwencją oświatową dziecka sześciolatniego w placówkach wychowania przedszkolnego.

Ocena wpływu projektowanej zmiany na budżet państwa, w postaci wydatków w ramach części oświatowej subwencji ogólnej, zostanie dokonana na bazie prognozowanej na kolejne lata liczby uczniów w poszczególnych typach szkół i średniej wysokości kwoty części oświatowej subwencji na ucznia w tych szkołach. Wysokość kwoty części oświatowej na ucznia uwzględnia średnią wynikającą z odpowiedniego zsumowania wszystkich kwot na ucznia, w tym, proporcjonalnie do udziału uczniów niepełnosprawnych w danych typach szkół, wynikających z niepełnosprawności ucznia .

Tabela. Średnia kwota części oświatowej subwencji ogólnej w roku 2016 i zakładane do analizy kwoty dla branżowej szkoły. Szkoły dla dzieci i młodzieży.

Wyszczególnienie	Średnia kwota subwencji oświatowej na ucznia/dziecko
Dziecko sześciolatnie objęte wychowaniem przedszkolnym	5 115
Szkoła podstawowa	7 683
Gimnazjum	7 429
Liceum ogólnokształcące	6 346
Technikum	7 306
Zasadnicza szkoła zawodowa	7 709
Branżowa szkoła I stopnia	7 587
Branżowa szkoła II stopnia	7 306

Na potrzeby analizy założono, że branżowa szkoła II stopnia będzie finansowana tak jak technikum. Branżowa szkoła I stopnia będzie finansowana jak zasadnicza szkoła zawodowa (różnica w tabeli powyżej wynika z innego rozkładu uczniów niepełnosprawnych w zasadniczych szkołach zawodowych niż w technikum). Dzieci sześciolatnie objęte wychowaniem przedszkolnym objęte będą subwencją w średniej wysokości 4,3 tys. zł (w tabeli powyżej średnia kwota uwzględnia również subwencję na dzieci niepełnosprawne). Bardzo wyraźnie natomiast trzeba podkreślić, że planowana jest również zmiana w sposobie podziału subwencji oświatowej mająca na celu racjonalizację dochodów jednostek samorządu terytorialnego i adekwatne do zadań kierowanie strumienia finansowego. Zmiana ta planowana jest

począwszy od roku 2018 i będzie głęboko konsultowana z jednostkami samorządu terytorialnego. Dla potrzeb niniejszej analizy oparto się o obecnie funkcjonujące rozwiązanie w podziale środków między jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela. Zmiana wysokości części oświatowej subwencji ogólnej wynikająca ze zmiany liczby uczniów w stosunku do 2016 r.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Zmiana wysokości części oświatowej subwencji ogólnej w stosunku do 2016 r.	352	352	352	352	352	352	352	352	352	352	352
Zmiana wysokości części oświatowej subwencji ogólnej wynikająca ze zmiany liczby uczniów w stosunku do 2016 r.	-746	-709	-654	-715	-751	-907	-1 329	-1 570	-1 831	-2 099	-2 641
Bilans	1 097	1 061	1 006	1 066	1 102	1 259	1 681	1 922	2 182	2 450	2 992

Kwota 352 mln zł zwiększenia części oświatowej subwencji ogólnej w stosunku do roku 2017 wynika głównie z planowanego przeniesienia środków z rezerwy celowej służącej zwiększeniu dostępności wychowania przedszkolnego jako konsekwencja objęcia dziecka sześciolatniego w placówkach wychowania przedszkolnego subwencją oświatową i co za tym idzie brak potrzeby finansowania takiego dziecka poprzez dotację celową z budżetu państwa, jak to ma miejsce obecnie.

Jest rzeczą zrozumiałą, że dokonując oceny zadań jednostek samorządu terytorialnego nie można brać pod uwagę jedynie prostego przemnożenia uczniów odpowiednimi kwotami. Zmniejszenie liczby uczniów w szkołach, które nastąpi w roku 2017, w stosunku do przyjętej liczby uczniów przy kalkulacji wysokości części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2016, wynika przede wszystkim z faktu objęcia obowiązkiem szkolnym dziecka siedmioletniego. W roku 2016 szacuje się, że edukację w klasach I szkół podstawowych rozpocznie 210 tys. dzieci, z czego 74 tys. dzieci sześciolatnich. W liczbie dzieci w klasach I szkół podstawowych zawiera się ok. 45 tys. dzieci, które będą kontynuowały naukę w klasie I. Należy się przede wszystkim spodziewać tworzenia małolicznych oddziałów, których koszty funkcjonowania nie będą odbiegały znacząco od kosztów funkcjonowania oddziału bardziej licznego. Symulacje przeprowadzone na bazie danych SIO wskazują, że należy się spodziewać ok. 2,5 tys. więcej oddziałów klas I niż wynikałoby to z proporcjonalnego przeliczenia liczbą uczniów. Roczny koszt takich oddziałów wahać się będzie w latach budżetowych 2017-2023 od 159 mln zł do 239 mln zł.

Dodatkowo 45 tys. dzieci kontynuujących naukę w klasie I i 10 tys. dzieci kontynuujących naukę w klasie II nie przełoży się w sposób pełny na zmniejszenie kosztów prowadzenia oddziałów klas, które zostały pomniejszone o kontynuujących naukę uczniów. Symulacje dotyczące możliwości zmniejszenia się liczby oddziałów z tego tytułu wskazują, że w latach budżetowych 2017-2023, wysokość potencjalnych oszczędności wynikających ze zmniejszenia się liczby uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży należy pomniejszyć o kwotę od 110 mln zł do 270 mln zł.

Ponadto, w projekcie ustawy budżetowej na rok 2017, zaplanowano podwyższenie kwoty bazowej dla nauczycieli o 1,3%, tj. na poziomie średniorocznej dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych na rok 2017. Spowoduje to wzrost wynagrodzeń średnich ustalanych na podstawie art. 30 ustawy Karta Nauczyciela o 1,3%. Szacuje się, że koszt wzrostu wynagrodzeń nauczycieli w takiej wysokości spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa w wysokości 418 mln zł.

Kształcenie zawodowe.

Nowym typem szkoły będzie branżowa szkoła I i II stopnia. Zakłada się, że 30% uczniów, którzy do tej pory wybierali zasadniczą szkołę zawodową, będzie zainteresowanych kontynuacją nauki w branżowej szkole II stopnia. Oznacza to, że w szkole tej, w klasie I w 2020 r., będzie się uczyć 18,1 tys. uczniów, którzy do tej pory wybierali zasadnicze szkoły zawodowe.

Zakładając finansowanie tych uczniów poprzez część oświatową subwencji ogólnej w kwocie takiej jak dla techników (średnio 7 306 zł) subwencja przekazana jednostkom samorządu terytorialnego na prowadzenie szkół branżowych II stopnia (w zakresie uczniów którzy do tej pory wybierali zasadnicze szkoły zawodowe) wyniosłaby ok. 264 mln zł w dwuletnim cyklu.

Źródłem finansowania tych wydatków od roku szkolnego 2022/2023 będzie skrócenie się łącznej długości nauki dzieci, które zakończą edukację na szkole branżowej I stopnia. W obecnym systemie dzieci, które kończyły zasadniczą szkołę zawodową miały za sobą 12 lat nauki. W nowym systemie dzieci, które zakończą edukację na szkole branżowej I stopnia będą miały za sobą 11 lat nauki. Zmniejszenie wydatków z tego tytułu, licząc według średniej wysokości subwencji oświatowej na dziecko w gimnazjum (7 429 zł), wyniosłoby 447 mln zł rocznie. Ostatecznie więc subwencja oświatowa na prowadzenie szkół branżowych II stopnia, w zakresie uczniów którzy do tej pory wybierali zasadnicze szkoły zawodowe, w wysokości 264 mln zł, jest mniejsza niż ograniczenie wydatków poczynione na zmniejszonej liczbie lat nauki (447 mln zł). Pozostaje nawet pewna oszczędność w wysokości ok 183 mln zł.

W zakresie uczniów, którzy zamiast uczęszczać do technikum wybiorą dwustopniowe kształcenie w branżowej szkole, efekt dla finansowania poprzez część oświatową subwencji ogólnej będzie neutralny.

W okresie przejściowym, w roku szkolnym 2020/2021, finansowanie branżowej szkoły II stopnia, w przypadku uczniów, którzy do tej pory wybierali zasadnicze szkoły zawodowe, w kwocie 132 mln zł, będzie odbywało się z uwzględnieniem spadającej liczby uczniów w całym systemie oświaty. Podobnie w roku szkolnym 2021/2022, finansowanie w kwocie 264 mln zł również jest niższe niż zmniejszone zadania jednostek samorządu terytorialnego, związane ze zmniejszającą się liczbą uczniów. Efekt ten jest uwzględniony w symulacjach pokazanych powyżej, uwzględniających zmiany liczby uczniów.

Proponuje się dodatkowo pokrycie kosztów doradztwa zawodowego dla dzieci klas VII i VIII szkół podstawowych w wymiarze po 10 godzin rocznie na każdy oddział klasowy w klasie VII i VIII oraz po 10 godzin w całym cyklu nauczania dla każdego oddziału liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły I stopnia. Wydatki z tym związane wyniosą od 8 mln zł w roku 2017 do 46 mln zł w roku 2020 i latach następnych. Zostały one obliczone z uwzględnieniem średniego wynagrodzenia nauczyciela zatrudnionego na zasadach określonych w Karcie Nauczyciela.

Oddziały przygotowawcze

Efektywne wsparcie dostosowania procesu kształcenia do potrzeb i możliwości edukacyjnych uczniów przybywających z zagranicy, którzy nie znają języka polskiego i mają trudności adaptacyjne, musi się wiązać z limitowaniem wielkości oddziału oraz musi zostać wsparte dodatkowymi środkami finansowymi. Zakłada się, że na realizację zadań związanych ze specyfiką funkcjonowania oddziału szkolnego dla uczniów przybywających z zagranicy i nieznających lub słabo znających język polski zostanie przeznaczona kwota ok. 1 590 zł na ucznia (co odpowiada środkom naliczanym algorytmem podziału subwencji wagą o wartości 0,3). Wraz ze zwiększonymi środkami przeznaczonymi na dodatkowe zajęcia z języka polskiego środki te w znaczącej części sfinansują funkcjonowanie oddziału przygotowawczego.

Zakłada się, że z kształcenia w oddziałach przygotowawczych będą korzystać te same dzieci, które korzystają z dodatkowej nauki języka polskiego, oraz że oddziały przygotowawcze będą organizowane w szkołach, gdzie liczba uczniów nieznających lub słabo znających język polski będzie równa lub większa niż 10. Łączna liczba uczniów korzystających z dodatkowej nauki języka polskiego w takim przypadku wynosi 2 395 uczniów. W szkole, w której liczba uczniów jest mniejsza niż 10, oddziały przygotowawcze nie będą powstawać. Uczniowie będą się rozkładać na klasy/oddziały po ok. 1-3, uczniów co umożliwi nauczycielom dostosowanie metod i form ich realizacji do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów.

Szacowane skutki finansowe stworzenia dodatkowych oddziałów przygotowawczych w szkołach, dla uczniów nieznających lub słabo znających język polski obecnie korzystających z systemu wynoszą ok. 4 mln zł.

Jeśli w obwodzie, w którym uczeń zamieszkuje, nie został zorganizowany oddział przygotowawczy, przewiduje się, że uczeń ten będzie mógł uczęszczać do takiego oddziału zorganizowanego w szkole, która znajduje się poza obwodem. W takim przypadku proponuje się, aby koszty dowozu ucznia ponosiła jednostka samorządu terytorialnego właściwa do miejsca zamieszkania ucznia. Skutki finansowe dla organów prowadzących w przypadku dowożenia uczniów z własnego obwodu do innej szkoły, gdzie utworzono oddział przygotowawczy są niewspółmiernie małe w stosunku do oszczędności uzyskanych w związku z brakiem konieczności dowożenia uczniów do gimnazjów, które zostaną wykazane w dalszej części analizy.

Edukacja domowa

Zmiany w zakresie edukacji domowej polegające na:

- wydawaniu zgody na taką formę kształcenia wyłącznie przez dyrektora szkoły na terenie województwa, na którym dziecko zamieszkuje,
- konieczności posiadania opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- rozszerzeniu zakresu wsparcia dla dzieci w edukacji domowej poprzez wskazanie prawa dzieci do korzystania z pomocy dydaktycznych służących realizacji podstawy programowej znajdujących się w zasobach szkoły oraz prawa do konsultacji umożliwiających przygotowanie do rocznych egzaminów klasyfikujących

nie powodują skutków finansowych dla sektora finansów publicznych. Obecnie na uczniów w edukacji domowej nalicza się subwencje dla samorządu, który prowadzi lub dotuje szkołę, do której ci uczniowie są zapisani. Skala uczniów edukacji domowej ok. 7 tys. nie spowoduje znaczącego zwiększenia zakresu zadań dla publicznych poradni, gdyż część uczniów już do tej pory korzystała z usług poradni publicznych. Ww. opisane zmiany mogą spowodować nieznaczne ograniczenia skali korzystania z edukacji domowej. Zakłada się, że oszczędności z tego tytułu wystarczą na sfinansowanie rozszerzenia zakresu wsparcia dla tej grupy uczniów. Ponadto jeszcze do roku 2015 wyłącznie uczniowie objęci edukacją domową byli finansowani w wysokości równej uczniom nie korzystającym z tej formy spełniania obowiązku szkolnego lub nauki. W związku ze zmianami w zakresie organizacji kształcenia w edukacji domowej planuje się dostosowanie poziomu finansowania w algorytmie podziału subwencji.

Podsumowanie efektów w szkołach dla dzieci i młodzieży

Tabela. Podsumowanie efektów finansowych wynikających ze zmian w szkołach dla dzieci i młodzieży w stosunku do 2016 r.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bilans wysokości części oświatowej subwencji ogólnej wynikająca ze zmiany liczby uczniów w stosunku do 2016 r.	1 097	1 061	1 006	1 066	1 102	1 259	1 681	1 922	2 182	2 450	2 992
Podwyżka wynagrodzeń nauczycieli w wysokości 1,3%	418	418	418	418	418	418	418	418	418	418	418
Koszt dodatkowych oddziałów klas I szkół podstawowych od r.szk. 2016/2017	194	194	209	239	239	239	159	0	0	0	0
Korekta związana z dziećmi kontynuującymi naukę w klasach I i II w r.szk. 2016/2017	270	254	203	165	165	165	110	0	0	0	0
Doradztwo zawodowe	8	34	44	46	46	46	46	46	46	46	46
Zwiększenie godzin kształcenia ogólnego w branżowych szkołach	3	11	27	50	68	87	98	84	76	68	78
Oddziały przygotowawcze	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Bilans	201	146	101	144	162	299	845	1 369	1 638	1 913	2 445

Część oświatowa subwencji ogólnej w wysokości określonej na rok 2016, powiększona o 352 mln zł z planowanego przeniesienia środków z rezerwy celowej służącej zwiększeniu dostępności wychowania

przedszkolnego jest wystarczająca do sfinansowania zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego. W roku 2017, uwzględnwszy subwencjonowanie dziecka sześciolatniego w placówkach wychowania przedszkolnego kwotą niższą niż w szkole podstawowej, ok. 201 mln zł będzie wspierało dodatkowo jednostki samorządu terytorialnego (odpowiednio 146 mln zł w roku 2018 i 101 mln zł w roku 2019). Od roku 2022, zmniejszająca się liczba dzieci w systemie oświaty, przy niezmienionej subwencji oświatowej, będzie umożliwiała dokonywanie zmian służących zwiększeniu jakości nauczania.

Efekty w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych oraz podsumowanie dotyczące części oświatowej subwencji ogólnej.

Liczba słuchaczy szkół policealnych i szkół dla dorosłych w ostatnich latach spada. Spada również udział tych słuchaczy w populacji osób w wieku od 19 do 21 lat. Przyjmując nawet wskaźniki nie zakładające spadku do populacji, liczba słuchaczy będzie dalej malała, co przełoży się na spadek zadań oświatowych i co za tym idzie oszczędności w łącznej kwocie subwencji oświatowej. Spadek liczby słuchaczy w liceach ogólnokształcących dla dorosłych wiązać również należy z możliwością kształcenia w branżowej szkole II stopnia. Uczniowie branżowej szkoły I stopnia będą w znacznej części wybierali kontynuację nauki w branżowej szkole II stopnia jako alternatywę dla trzyletniego liceum dla dorosłych.

Tabela. Podsumowanie efektów finansowych wynikających ze zmian w szkołach dla dzieci i młodzieży, szkołach policealnych i szkołach dla dorosłych w stosunku do 2016 r.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bilans wysokości części oświatowej subwencji ogólnej wynikający ze zmian w szkołach dla dzieci i młodzieży w stosunku do 2016 r.	201	146	101	144	162	299	845	1 369	1 638	1 913	2 445
Zmiany wysokości subwencji oświatowej dla słuchaczy szkół policealnych i szkół dla dorosłych	-53	-105	-142	-171	-202	-233	-245	-227	-188	-133	-58
Bilans	254	251	243	315	364	532	1 090	1 596	1 826	2 046	2 503

Wejście w życie proponowanych rozwiązań, wraz z objęciem subwencją dziecka sześciolatniego objętego wychowaniem przedszkolnym, nie spowoduje, że środki pozostające w części subwencji ogólnej w jej wysokości przewidzianej na rok 2017, nie będą wystarczające dla finansowania wydatków bieżących szkół i placówek na podobnym do obecnego poziomie. Co więcej, kwoty rzędu kilkuset milionów złotych rocznie (w latach 2017-2022) będą mogły być wykorzystywane na finansowanie działań wdrażających reformę.

Dowożenie uczniów

Zagęszczenie się obwodów szkolnych spowoduje oszczędności gmin na dowożeniu uczniów do szkół (gimnazjów i szkół podstawowych). Jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły na ten cel w roku 2015 kwotę 850 mln zł. Z drugiej strony zwiększą się nieco wydatki związane z dowożeniem dzieci niepełnosprawnych do szkół ponadpodstawowych.

W przypadku gimnazjów, które funkcjonują w ramach zespołu szkół wraz ze szkołą podstawową zakłada się, że gimnazjum zostanie połączone z tą szkołą, natomiast część uczniów, którzy byli dowożeni do gimnazjów będzie kontynuować naukę w szkołach podstawowych w pobliżu swojego miejsca zamieszkania. Może to ograniczyć zakres potrzeb dowożenia uczniów, gdyż część uczniów będzie kontynuowała naukę w klasach VII i VIII w swoich szkołach podstawowych macierzystych w pobliżu swojego miejsca zamieszkania i nie będzie konieczności dowożenia ich do gimnazjum. W przypadku gimnazjów samodzielnych zakłada się, że zostaną one przekształcone co do zasady w szkoły podstawowe. Zakłada się, że w wielu przypadkach spowoduje to zagęszczenie sieci szkół co wpłynie na skrócenie drogi wielu dzieci z domu do szkoły. Obecnie w systemie edukacji funkcjonuje prawie dwa razy więcej szkół podstawowych niż gimnazjów. W wyniku zmian w zakresie ustroju szkolnego liczba szkół podstawowych dodatkowo zwiększy się. W efekcie dzieci w wieku gimnazjalnym będą korzystać ze znacznie gęstszej sieci szkół niż to miało miejsce w przypadku korzystania z gimnazjów.

W przeprowadzonej analizie założono, że istnieje liniowy związek pomiędzy liczbą dzieci dowożonych do szkół podstawowych i gimnazjów a wydatkami ponoszonymi przez gminy na dowożenie tych uczniów do

szkół. Do analizy została wykorzystana liczba uczniów dowożonych na podstawie danych SIO według stanu na 30 września 2015 roku, oraz wydatki na dowożenie na podstawie sprawozdań jednostek samorządu terytorialnego RB-28. Na podstawie analizy oszacowano, że w okresie przejściowym w latach 2017-2019 oszczędności z tytułu dowożenia wyniosą ok. 217 mln zł. W roku 2017 będzie to kwota 16 mln zł, w 2018 – 66 mln zł, a w 2019 – 135 mln zł. Jest to związane z faktem, że w okresie przejściowym w kolejnych latach stopniowo będą powstawały klasy VII i VIII szkół podstawowych, i będą wygaszane klasy I, II i III gimnazjum. Docelowo od roku 2020 szacuje się, że oszczędności z tytułu dowożenia wyniosą corocznie ok. 230 mln zł. Powyższa analiza nie zakłada zagęszczenia sieci szkół podstawowych, które niewątpliwie nastąpi. Oszczędności gmin będą zatem jeszcze większe. Z drugiej strony, w okresie przejściowym wiele oddziałów gimnazjów może jeszcze funkcjonować w dotychczasowych budynkach, a indywidualne decyzje samorządów dotyczące sieci szkół mogą mieć wpływ na zakres dowożenia.

Zmniejszenie kosztów kształcenia w przeliczeniu na ucznia.

W związku z likwidacją jednego (pośredniego) typu szkoły – gimnazjum i stworzenia szkół podstawowych 8-letnich w miejsce 6-letnich, liceów ogólnokształcących 4-letnich w miejsce 3-letnich, techników 5-letnich w miejsce 4-letnich, koszty stałe prowadzenia szkół rozłożą się na większą liczbę uczniów.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dla szkół podstawowych i liceów ogólnokształcących zostały oszacowane koszty stałe w powyższych typach szkół (niezależne od liczby uczniów) oraz koszty zmienne (zależne od liczby uczniów). Koszty całkowite stanowią sumę kosztów stałych i kosztów zmiennych.

W wyniku wprowadzenia dodatkowych dwóch klas w szkole podstawowej oraz jednej dodatkowej klasy w liceum ogólnokształcącym, koszty stałe w tych szkołach rozłożą się na większą liczbę uczniów. W rezultacie koszty stałe na ucznia w tych szkołach spadną o 25%. Koszty zmienne na ucznia pozostaną bez zmian, gdyż są to koszty zależne od liczby uczniów. W związku z tym po wprowadzeniu projektowanych zmian koszty całkowite na ucznia w szkołach podstawowych i liceach ogólnokształcących spadną o ok. 5%. Szczegółowe dane prezentują poniższe tabele.

Należy także dodać, że w szkołach podstawowych koszty stałe stanowią obecnie 22% kosztów całkowitych, a po wprowadzeniu zmian zmniejszą się do 17% kosztów całkowitych. W liceach ogólnokształcących będzie to odpowiednio spadek z 20% do 16%.

Należy jednak zauważyć, że w szkołach podstawowych skala tego efektu zostanie zmniejszona w wyniku przenoszenia części oddziałów lub klas V-VIII ze szkół podstawowych do budynków gimnazjów. W przypadku szkół podstawowych efekt spadku kosztów stałych na ucznia będzie zachodził w tych szkołach, w których przy utrzymaniu danej średniej liczby oddziałów na klasę, zostaną wprowadzone dwie dodatkowe klasy. Przykładowo koszty stałe na ucznia spadną, jeżeli w szkole podstawowej z jednym oddziałem każdej klasy liczba klas zwiększy się z 6 do 8. Natomiast w szkołach podstawowych, z których część oddziałów będzie przenoszona do budynków gimnazjów, efekt taki nie będzie zachodził.

Tabela. Koszty stałe, koszty zmienne i koszty całkowite na ucznia szkoły podstawowej.

Rodzaj kosztów	Przed zmianą (zł)	Po zmianie (zł)	Różnica (zł)	Różnica (%)
Koszty całkowite na ucznia	8 898	8 409	-489	-5,5%
Koszty stałe na ucznia	1 957	1 468	-489	-25%
Koszty zmienne na ucznia	6 941	6 941	0	0%

*publiczne, prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, dla dzieci i młodzieży, ogólnodostępne, samodzielne

Tabela. Koszty stałe, koszty zmienne i koszty całkowite na ucznia liceum ogólnokształcącego.

Rodzaj kosztów	Przed zmianą (zł)	Po zmianie (zł)	Różnica (zł)	Różnica (%)
Koszty całkowite na ucznia	7 476	7 108	-369	-4,9%
Koszty stałe na ucznia	1 476	1 107	-369	-25%
Koszty zmienne na ucznia	6 001	6 001	0	0%

*publiczne, prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, dla dzieci i młodzieży, ogólnodostępne, samodzielne

W przeprowadzonej analizie założono, że wysokość wydatków na licea ogólnokształcące w kolejnych latach można oszacować jako iloczyn prognozowanej średniorocznej liczby uczniów w kolejnych latach,

wysokości subwencji oświatowej na ucznia i udziału wydatków bieżących do subwencji oświatowej. Jak wynika z analizy w wyniku spadku kosztów stałych na ucznia w liceach ogólnokształcących, koszty całkowite na ucznia spadną o ok. 5%, co w kolejnych latach generuje następujące możliwe do osiągnięcia oszczędności z tego tytułu:

Tabela. Oszczędności w wydatkach ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego na licea ogólnokształcące w wyniku spadku kosztów stałych na ucznia.

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Oszczędności (w mln zł)	90	270	267	276	302	309	291	284	259

Podsumowanie

Ostatecznie, sumując wszystkie efekty związane ze zmianami, w tym zadanie nie objęte subwencjonowaniem (dowożenie uczniów), należy stwierdzić, że poziom finansowania przewidziany dla roku 2017 jest wystarczający aby pokryć wydatki bieżące systemu oświaty w nowym jej ustroju oraz wystarczające aby pokryć wydatki bieżące w trakcie transformacji ustroju. W zakresie koniecznych dostosowań do nowego systemu, należy stwierdzić, że pozostają możliwe do wykorzystania środki zarówno w części oświatowej subwencji ogólnej (przy założeniu jej podobnego udziału w wydatkach bieżących jednostek samorządu terytorialnego objętych subwencją) jak i wynikające ze zmniejszonego finansowania dowożenia uczniów oraz zmniejszonych wydatków w przeliczeniu na ucznia w liceach ogólnokształcących. W roku 2017 jest to 270 mln zł, w roku 2018 – 317 mln zł, w roku 2019 – 468 mln zł. W kolejnych latach kwota istotnie wzrasta.

Tabela. Podsumowanie łącznych efektów finansowych wynikających ze zmian w stosunku do 2016 r.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bilans wysokości części oświatowej subwencji ogólnej w stosunku do 2016 r.	254	251	243	315	364	532	1 090	1 596	1 826	2 046	2 503
Oszczędności na dowożeniu uczniów	16	66	135	230	230	230	230	230	230	230	230
Oszczędności ze zwiększenia się liczby uczniów w liceach ogólnokształcących			90	270	267	276	302	309	291	284	259
Bilans	270	317	468	815	861	1 038	1 622	2 135	2 347	2 560	2 992

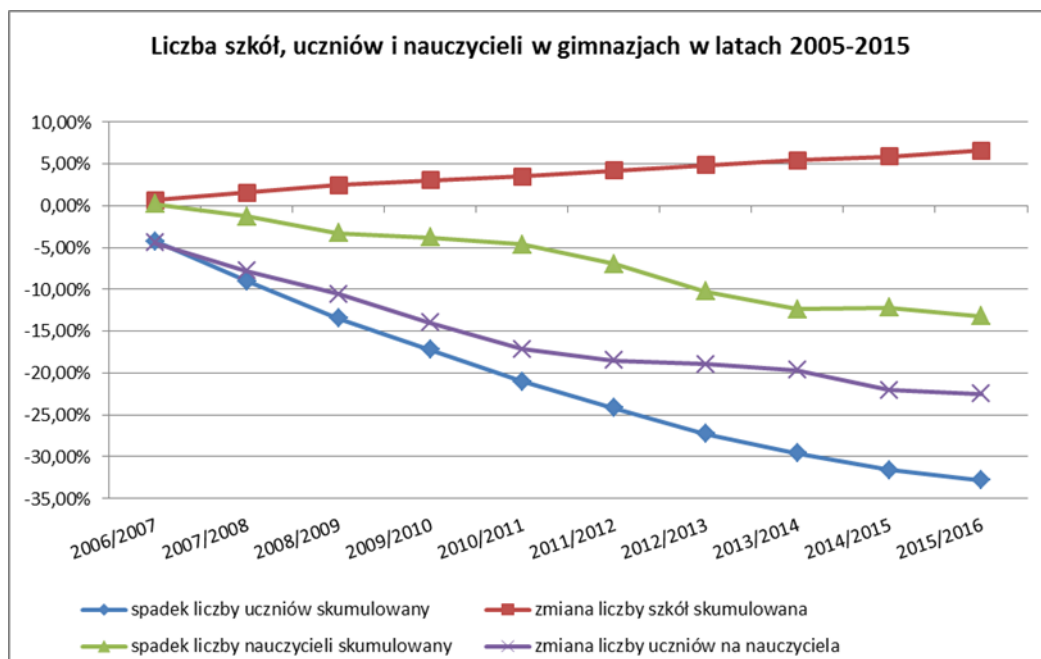
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

W zakresie regulowanym projektem ustawy zmiany będą dotyczyły głównie gimnazjów, poprzez ich stopniowe wygaszanie począwszy od roku szkolnego 2017/2018 a skończywszy na roku szkolnym 2018/2019.

Tab. Szczegółowe informacje o gimnazjach w latach 2005-2015

Lata szkolne	Liczba uczniów gimnazjów	Różnica	spadek liczby uczniów skumulowany	%	Liczba gimnazjów	Różnica	zmiana liczby szkół skumulowana	%	Liczba nauczycieli tablicowych /w etatach/	Różnica	spadek liczby nauczycieli skumulowany	%	liczba uczniów na nauczyciela	zmiana liczby uczniów na nauczyciela	Liczba uczniów na szkołę
2005/2006	1 596 800	-52 000			7 031	51			114 119,78				13,99		227,11
2006/2007	1 528 800	-68 000	-68 000	-4,26%	7 076	45	45	0,64%	114 309,19	-189,41	189	0,17%	13,37	-4,42%	216,05
2007/2008	1 453 200	-75 600	-143 600	-8,99%	7 142	66	111	1,58%	112 656,22	-1652,97	-1 464	-1,28%	12,90	-7,81%	203,47
2008/2009	1 381 400	-71 800	-215 400	-13,49%	7 204	62	173	2,46%	110 363,36	-2292,86	-3 756	-3,29%	12,52	-10,54%	191,75
2009/2010	1 322 100	-59 300	-274 700	-17,20%	7 244	40	213	3,03%	109 819,28	-544,08	-4 301	-3,77%	12,04	-13,96%	182,51
2010/2011	1 261 400	-60 700	-335 400	-21,00%	7 278	34	247	3,51%	108 823,55	-995,73	-5 296	-4,64%	11,59	-17,16%	173,32
2011/2012	1 210 800	-50 600	-386 000	-24,17%	7 328	50	297	4,22%	106 209,72	-2613,83	-7 910	-6,93%	11,40	-18,53%	165,23
2012/2013	1 161 658	-49 142	-435 142	-27,25%	7 373	45	342	4,86%	102 402,51	-3807,21	-11 717	-10,27%	11,34	-18,93%	157,56
2013/2014	1 124 300	-37 358	-472 500	-29,59%	7 412	39	381	5,42%	100 017,05	-2385,46	-14 103	-12,36%	11,24	-19,66%	151,69
2014/2015	1 092 800	-31 500	-504 000	-31,56%	7 443	31	412	5,86%	100 222,09	205,04	-13 898	-12,18%	10,90	-22,07%	146,82
2015/2016	1 073 400	-19 400	-523 400	-32,78%	7 492	49	481	6,56%	99 011,96	-1210,13	-15 108	-13,24%	10,84	-22,52%	143,27

1. Od roku szkolnego 2005/2006 liczba uczniów gimnazjów systematycznie spada, zmniejszając się od tego czasu o ok. 33%.
2. Liczba etatów nauczycieli tablicowych w tym samym okresie zmniejszyła się o ok. 13%.
3. Spadek liczby uczniów jest znacznie większy niż spadek liczby nauczycieli.
4. Liczba gimnazjów w każdym kolejnym roku była większa niż w poprzednim. Konsekwencją tego oraz zmniejszającej się liczby uczniów jest zmniejszenie się średniej wielkości gimnazjum z 227 uczniów w roku szkolnym 2005/2006 do 143 obecnie.
5. Średnia liczba uczniów na etat nauczyciela tablicowego systematycznie spada z 14,0 w roku szkolnym 2005/2006 do 10,8 obecnie.

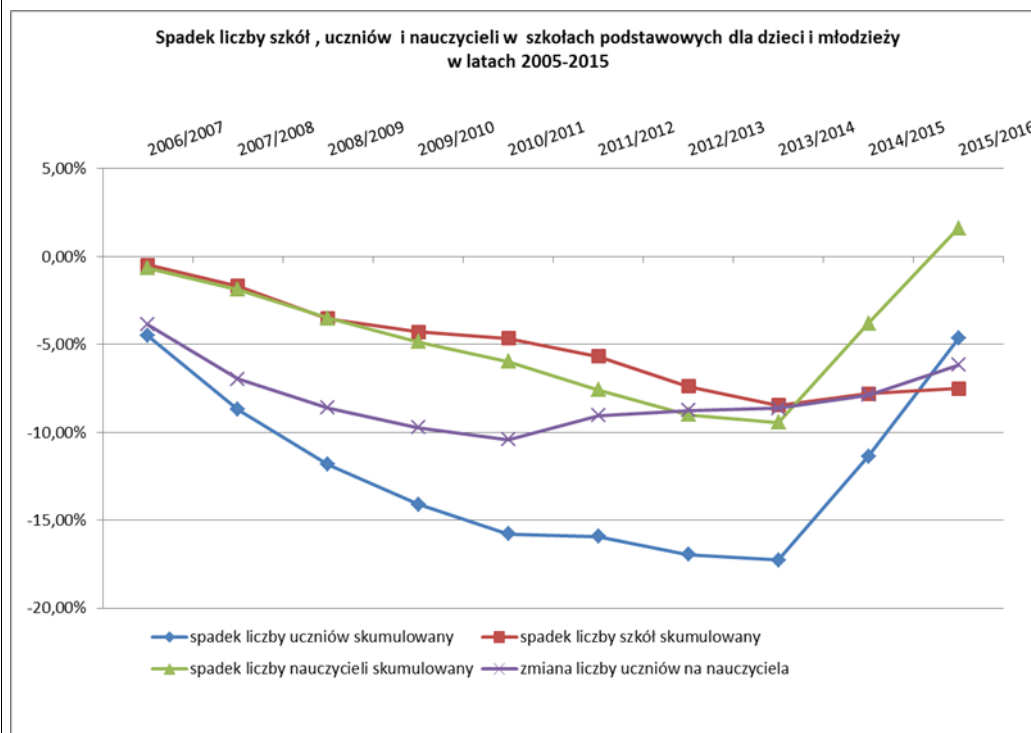

Począwszy od roku szkolnego 2017/2018 liczba klas w szkołach podstawowych będzie rosła z sześciu obecnie do ośmiu klas w roku szkolnym 2018/2019.

Tab. Szczegółowe informacje o szkołach podstawowych w latach 2005-2015

Lata szkolne	Liczba uczniów szkół podstawowych	Różnica	spadek liczby uczniów skumulowany	%	Liczba szkół podstawowych	Różnica	spadek liczby szkół skumulowany	%	Liczba nauczycieli tablicowych /w etatach/	Różnica	spadek liczby nauczycieli skumulowany	%	liczba uczniów na nauczyciela	zmiana liczby uczniów na nauczyciela	Liczba uczniów na szkołę
2005/2006	2 602 000	-121 700			14 572				187 473,9				13,88		178,56
2006/2007	2 484 800	-117 200	-117 200	-4,50%	14 503	-69	-69	-0,47%	186 258,5	-1 215,4	-1 215	-0,65%	13,34	-3,88%	171,33
2007/2008	2 375 200	-109 600	-226 800	-8,72%	14 330	-173	-242	-1,67%	183 973,9	-2 284,5	-3 500	-1,87%	12,91	-6,98%	165,75
2008/2009	2 294 400	-80 800	-307 600	-11,82%	14 067	-263	-505	-3,52%	180 882,3	-3 091,6	-6 592	-3,52%	12,68	-8,61%	163,11
2009/2010	2 234 900	-59 500	-367 100	-14,11%	13 968	-99	-604	-4,29%	178 395,5	-2 486,8	-9 078	-4,84%	12,53	-9,74%	160,00
2010/2011	2 191 600	-43 300	-410 400	-15,77%	13 922	-46	-650	-4,65%	176 265,3	-2 130,2	-11 209	-5,98%	12,43	-10,42%	157,42
2011/2012	2 187 500	-4 100	-414 500	-15,93%	13 780	-142	-792	-5,69%	173 264,4	-3 000,9	-14 209	-7,58%	12,63	-9,04%	158,74
2012/2013	2 160 785	-26 715	-441 215	-16,96%	13 553	-227	-1 019	-7,39%	170 616,2	-2 648,2	-16 858	-8,99%	12,66	-8,75%	159,43
2013/2014	2 152 600	-8 185	-449 400	-17,27%	13 425	-128	-1 147	-8,46%	169 763,4	-852,8	-17 711	-9,45%	12,68	-8,64%	160,34
2014/2015	2 306 100	153 500	-295 900	-11,37%	13 525	100	-1 047	-7,80%	180 359,7	10 596,3	-7 114	-3,79%	12,79	-7,88%	170,51
2015/2016	2 481 000	174 900	-121 000	-4,65%	13 556	31	-1 016	-7,51%	190 506,6	10 146,9	3 033	1,62%	13,02	-6,17%	183,02

1. Liczba uczniów w szkole podstawowej obecnie jest na poziomie roku szkolnego 2006/2007 głównie dzięki obowiązkowi szkolnemu dziecka 6-letniego w latach 2014 i 2015.
2. Liczba nauczycieli tablicowych w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2015/2016 przewyższyła tę z roku szkolnego 2005/2006.
3. Średnia liczba uczniów na etat nauczyciela tablicowego wzrosła w ostatnich dwóch latach (efekt obowiązku szkolnego 6-latka) do 13,0 po wielu latach spadków (minimum w roku szkolnym 2010/2011 – 12,43) i przekroczyła tę z roku szkolnego 2007/2008.
4. Średnia liczba uczniów przypadających na szkołę podstawową jest najwyższa od roku szkolnego 2005/2006 i wynosi 183,0. Ostatnie dwa lata to okres pewnego wzrostu liczby szkół podstawowych, ale oczywiście nie tak dużego jak zwiększająca się liczba uczniów, przede wszystkim wynikająca z obowiązku szkolnego 6-latka.

Znaczna liczba szkół podstawowych to szkoły małe, do 70 uczniów. Szkół takich mamy (bez szkół specjalnych i filii) 3 326. Jest to zjawisko występujące głównie na terenach wiejskich (89% szkół, 98% szkół jeśli ograniczymy się do szkół prowadzonych przez JST). Większość szkół do 70 uczniów na wsi (64,1%) jest prowadzona przez JST. W miastach, szkoły do 70 uczniów to głównie szkoły niepubliczne (83,9%).

Typ organu prowadzącego	Miasto	Wieś	Razem
JST	43	2 089	2 132

Publiczna nie JST	14	511	525
Niepubliczna	296	373	669
Razem	353	2 973	3 326

Typ organu prowadzącego	Miasto	Wieś	Razem
JST	12,2%	70,3%	64,1%
Publiczna nie JST	4,0%	17,2%	15,8%
Niepubliczna	83,9%	12,5%	20,1%
Razem	100,0%	100,0%	100,0%

Zwiększenie wielkości szkół podstawowych do 8 klas ułatwi ich prowadzenie, automatycznie zwiększając liczbę uczniów w tych szkołach.

Gimnazja

Zmiany przewidziane w projekcie ustawy w zakresie wygaszania gimnazjów będą wyzwaniem głównie w zakresie gimnazjów samodzielnych (głównie nie będących w zespole ze szkołami podstawowymi lub liceami ogólnokształcącymi). W przypadku zespołu szkoły podstawowej i gimnazjum liczba pomieszczeń do nauki w budynku zespołu, który do tej pory przeznaczony był dla 9 klas będzie przewyższała potrzeby dla 8 klas szkoły podstawowej. W przypadku zespołu gimnazjum i liceum ogólnokształcącego wygaszenie gimnazjum będzie powodowało możliwość przyjęcia, bez potrzeby znacznych dostosowań, czwartej klasy liceum (w praktyce od roku szkolnego 2019/2020 kiedy pojawią się w liceach dwa roczniki uczniów – po III klasie gimnazjum i po VIII klasie szkoły podstawowej).

Według stanu na 30 IX 2015 r. 61% gimnazjów to szkoły w zespołach, głównie ze szkołami podstawowymi. 39% gimnazjów (2 950) to szkoły samodzielne. Gimnazjum samodzielne to zjawisko głównie miejskie. 48% gimnazjów w miastach to szkoły samodzielne. Na wsi zaledwie 29% gimnazjów (ok. 1 tys.) to szkoły samodzielne.

W miastach budynki gimnazjów samodzielnych (ok. 1,9 tys. gimnazjów) będą mogły być łatwo wykorzystane jako lokale dla szkół podstawowych. W miastach szkoły podstawowe są duże (średnia liczba oddziałów jednej klasy wynosi 2,61). Ponadto w wielu szkołach funkcjonuje zmianowy system lekcyjny. W związku z tym do budynków gimnazjów samodzielnych będzie mogła zostać przeniesiona część oddziałów klasowych z dużych szkół podstawowych, zwłaszcza tych, w których funkcjonuje zmianowość. Poza tym konieczność przeniesienia oddziałów z części szkół podstawowych będzie wynikać z faktu, że obecnie szkoły funkcjonują w systemie 6-klasowym, a po zmianach docelowo będzie to system 8-klasowy. W związku z tym, że liczba sal lekcyjnych (pojemność budynku szkoły podstawowej) jest ograniczona, w zwiększonym systemie 8-klasowym część oddziałów klasowych z obecnych szkół podstawowych będzie musiała być przeniesiona do budynków gimnazjów. Tym samym nie będzie konieczności likwidowania gimnazjów samodzielnych w miastach. Przykładowo, w szkole podstawowej, w której do tej pory były po 4 oddziały w każdej z 6 klas, tj. łącznie 24 oddziały, by utrzymać taką samą liczbę oddziałów w systemie 8-klasowym, w każdej klasie będą funkcjonować po 3 oddziały (łącznie 24 oddziały). Zaistnieje więc konieczność przeniesienia po 1 oddziale danej klasy do innego budynku (np. do tej pory samodzielnego gimnazjum). Ponadto, jeżeli w takiej szkole funkcjonowała zmianowość (system zmianowy występuje w wielu szkołach w miastach), będzie można utworzyć w takiej szkole po 2 oddziały w systemie 8-klasowym. Tym samym do innego budynku będą przeniesione po 2 oddziały każdej klasy. W miastach nie będzie więc problemu z wykorzystaniem budynków samodzielnych gimnazjów, co oznacza że nie będą one likwidowane.

Inaczej sytuacja samodzielnych gimnazjów przedstawia się na wsi. Na wsi znajduje się ok. 1 tys. gimnazjów samodzielnych. Przewiduje się, że zdecydowana większość budynków gimnazjów samodzielnych będzie służyła jako lokale dla szkół podstawowych. W przypadku około połowy z nich, na terenie gmin istnieją szkoły podstawowe stosunkowo duże, tj. o średniej liczbie oddziałów jednej klasy równej 2 lub więcej. Możliwe więc będzie stworzenie na bazie gimnazjów szkół podstawowych i zagęszczenie obwodów szkolnych. Ponadto, na wsi małe szkoły podstawowe, tj. o średniej liczbie oddziałów jednej klasy poniżej 2, będzie można połączyć z gimnazjum, w ten

sposób wykorzystując lokal samodzielne gimnazjum. Przykładowo, jeżeli na terenie gminy istnieją 2 małe szkoły podstawowe o średniej liczbie uczniów w oddziale do 11 uczniów, to szkoły te będą mogły prowadzić klasy I-IV, a obecny budynek gimnazjum będzie można wykorzystać jako lokal dla klas V-VIII dla uczniów tych dwóch szkół podstawowych ze średnią liczbą uczniów w oddziale do 22 uczniów. W ten sposób samodzielne gimnazjum zostanie połączone ze szkołą podstawową i nie ulegnie likwidacji. Ponadto na wsi w ok. 22% gmin nie ma przedszkola publicznego. Wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego jest też zdecydowanie niższy na wsi niż w miastach (na wsi 65,1%, w miastach 98,1%). W związku z tym można założyć, że pozostałe lokale po samodzielnych gimnazjach będą mogły zostać wykorzystane jako lokale dla przedszkoli publicznych. Na potrzeby analizy przyjęto założenie, że w gminie w której nie ma przedszkola publicznego na bazie samodzielnego gimnazjum może zostać utworzone jedno przedszkole publiczne, a jeżeli mimo istnienia minimum jednego przedszkola publicznego w gminie wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego jest poniżej średniej, to w takiej gminie na bazie samodzielnego gimnazjum także może zostać utworzone jedno przedszkole publiczne. Tym samym na wsiach zdecydowana większość budynków samodzielnych gimnazjów będzie mogła zostać wykorzystana, co oznacza brak konieczności ich likwidacji.

Ostatecznie, po uwzględnieniu powyższych założeń, w skali całego kraju jedynie w przypadku ok. 2% łącznej liczby gimnazjów (tj. ok. 160 gimnazjów), utrzymanie budynków dawnych gimnazjów wiązać się może z ich niestandardowym wykorzystaniem.

Zmianowość

Zmniejszenie o jeden rocznik liczby uczniów (oddziałów) w szkołach prowadzonych jako zadanie gminne (obecnie szkoły podstawowe i gimnazja – łącznie 9 klas; docelowo 8-klasowa szkoła podstawowa) zmniejszy zjawisko zmienności w szkołach, głównie miejskich. W okresie przejściowym, w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 zmiana systemu może spowodować pewne zwiększenie zjawiska zmienności.

Łączenie szkół

Możliwość oddzielenia klas I-III lub I-IV szkoły podstawowej od głównej lokalizacji szkoły, spowoduje łatwość w tworzeniu lub utrzymaniu szkoły dla najmłodszych dzieci blisko ich miejsca zamieszkania. Jedność szkoły dawać będzie poczucie bezpieczeństwa dla dzieci i brak obaw o zerwanie więzi rówieśniczych w przypadku przejścia dla klas wyższych w innej siedzibie. Jeśli klasy I-III lub I-IV będą tworzone na bazie obecnej szkoły 6-klasowej, naturalnym będzie utrzymywanie tam oddziałów przedszkolnych czy punktów przedszkolnych, a nawet przedszkoli w formule zespołów szkolno-przedszkolnych. Elastyczność taka właściwa będzie przede wszystkim dla terenów wiejskich.

Pracownie przedmiotowe w zreformowanych szkołach.

Niemal wszystkie szkoły podstawowe wyposażone są w pracownie komputerowe. 86% szkół podstawowych posiada pracownie przedmiotowe, jednak statystyka nie daje odpowiedzi na pytanie jakie to są pracownie. Należy założyć, że część zreformowanych szkół podstawowych nie będzie posiadała pracowni fizycznych czy chemicznych, ponieważ nauka tych przedmiotów nie była przewidziana w sześciolletniej szkole podstawowej. Dotyczy to w szczególności tych ośmioletnich szkół podstawowych, które powstaną w budynkach szkół podstawowych sprzed reformy. W lepszej sytuacji będą te szkoły, które będą funkcjonować w budynkach dawnych zespołów szkoły podstawowej i gimnazjum i szkół powstających na bazie gimnazjów.

Odprawy dla nauczycieli

W projekcie ustawy zostały zaplanowane przepisy, które automatycznie zmieniają status większości nauczycieli gimnazjów w taki sposób, że stają się nauczycielami szkół nowego systemu. Taki zabieg ma na celu ochronę miejsc pracy nauczycieli polegającą na rozlokowaniu ich w nowych typach szkół co przyczyni się do zmniejszenia kosztów związanych z ruchem kadrowym w okresie wdrażania zmian. Zaprojektowano również inne przepisy mające na celu

ochronę miejsc pracy nauczycieli, m.in wprowadzono elastyczność przepisów dotyczących możliwości przenoszenia nauczycieli do pracy w innych szkołach lub na innych stanowiskach zgodnie z posiadanymi przez nich kwalifikacjami, . Zakłada się więc, że w związku z planowanym wygaszaniem gimnazjów nie zwiększy się znacząco dotychczasowa skala rozwiązań stosunków pracy, a w konsekwencji nie przewiduje się znaczących skutków finansowych związanych z koniecznością wypłacania odpraw.

Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

Zmiany w zakresie przesunięcia końcowego terminu z 31 sierpnia 2019 r. na 31 sierpnia 2022 r. w związku z koniecznością dostosowania lokali, w których znajdują się oddziały przedszkolne, do wymagań ochrony przeciwpożarowej spowodują przesunięcie w czasie wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Wydatki z tego tytułu zostały oszacowane w momencie wprowadzania przepisów ustanawiających konieczność dostosowania wymagań ochrony przeciwpożarowej w lokalach, w których będą prowadzone przedszkola utworzone w wyniku przekształcenia oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Projektowane przepisy zakładają pozostawienie w systemie oświaty oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych pozostawiając obowiązek ich dostosowania do wymagań ochrony przeciwpożarowej. Stad szacuje się że poziom skutków finansowych z tego tytułu pozostanie na tym samym poziomie jaki wyliczono w 2014 r. gdy wprowadzano przepisy o przekształcaniu oddziałów przedszkolnych. Szacowano wtedy, że skutki finansowe ewentualnego dostosowania wymagań ochrony przeciwpożarowej w lokalach w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego wyniosą w ciągu trzech lat 26,9 mln zł. Zmiany w projekcie ustawy, w związku ze zmianą ostatecznego terminu, spowodują przesunięcie skutków finansowych o 4 lata do przodu. Trzeba jednak założyć, że część szacowanych wtedy wydatków została już poniesiona przez jednostki samorządu terytorialnego.

Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących.

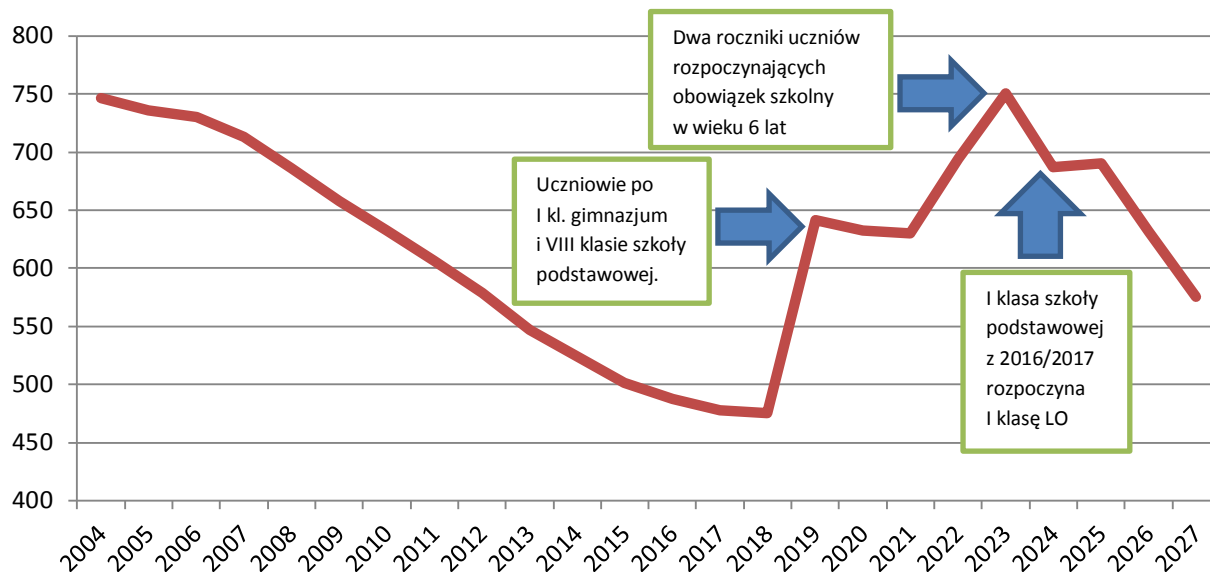
W roku szkolnym 2004/2005 liczba uczniów w liceach ogólnokształcących wynosiła 746 tys. Obecnie wynosi ona 501 tys. (mniej o 245 tys., tj. 33%). Szacuje się, że jeżeli odsetek uczniów wybierających liceum ogólnokształcące nie ulegnie zmianie w stosunku do obecnego, liczba uczniów w liceach w roku szkolnym 2018/2019 spadnie jeszcze do 476 tys.

W roku szkolnym 2019/2020 liczba uczniów wzrośnie do 641 tys., przekraczając nieznacznie poziom z 2010 r. (jeżeli odsetek uczniów wybierających liceum ogólnokształcące nie ulegnie zmianie w stosunku do obecnego). Ma to związek z rozpoczęciem nauki w klasach I LO jednocześnie uczniów po III klasie gimnazjum i VIII klasie szkoły podstawowej. Po trzech latach, od roku szkolnego 2022/2023 liczba uczniów w liceach zwiększy się dodatkowo w wyniku rozpoczęcia nauki przez dzieci, które zostały objęte obowiązkiem szkolnym w wieku 6 lat w latach 2014 i 2015.

Zwiększenie o jedną klasę uczniów liceów ogólnokształcących nie spowoduje istotnych (nie dających się zniwelować) kłopotów z zapewnieniem odpowiednich sal lekcyjnych dla zwiększonej liczby uczniów i tym samym uczenia się na zmiany. Obecnie, na podstawie analizy samodzielnych liceów, które wykazały niezerową liczbę sal lekcyjnych, liczba oddziałów klasowych stanowi ok 70% liczby pomieszczeń do nauki. Zwiększenie się liczby oddziałów o 1/3 (związane z dodatkową klasą) zwiększy ten wskaźnik do 93% (przy założeniu, że nie powstaną nowe sale).

Liczba uczniów w tys. w liceach ogólnokształcących w latach 2004-2027

Podsumowanie łącznych skutków finansowych projektowanych zmian

Skutki finansowe zmian (wydatki budżetu państwa)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Łącznie
podręczniki	129,3	-14,7	133,4	-48,5	-70,8	219,7	-74,3	28,5	-86,8	2,5	15,1	-472,8
egzaminy	0,3	2,2	33,0	13,2	12,8	13,1	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	138,7
akredytacja	0,0	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,9
Razem	129,6	-12,2	100,4	-35,3	-57,9	206,6	-61,1	41,3	-74,0	15,4	27,9	-333,2

Kwoty oszczędności dla budżetów JST rządu kilkuset milionów złotych rocznie (w latach 2017-2022) zakłada się, że zostaną wykorzystane na finansowanie działań wdrażających reformę i dlatego nie zostały uwzględnione w tabeli przedstawiającej skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ..... r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	
Niemierzalne		
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne: ...

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne: ...

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Liczba oddziałów klasowych i nauczycieli

(analiza i dane dla szkół ogólnodostępnych dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez jst)

Od roku szkolnego 2017/2018 obecne klasy VI szkół podstawowych staną się klasami VII szkół podstawowych. W klasach tych uczy się 352 tys. dzieci w 18,0 tys. oddziałów, przy średniej wielkości oddziału wynoszącej 19,5. Gdyby dzieci te poszły dla klasy I gimnazjum, przy średniej wielkości oddziału klasowego w gimnazjum (22,5) powstałoby 15,6 tys. oddziałów, a więc o 2,4 tys. mniej. Oznacza to, teoretycznie dodatkowe zapotrzebowanie w roku szkolnym 2017/2018 na ok. 3,9 tys. nauczycieli.

Od roku szkolnego 2018/2019 obecne klasy V szkół podstawowych staną się klasami VII szkół podstawowych. W klasach tych uczy się 323 tys. dzieci w 17,1 tys. oddziałów, przy średniej wielkości oddziału wynoszącej 18,9. Gdyby dzieci te poszły dla klasy I gimnazjum, przy średniej wielkości oddziału klasowego w gimnazjum (22,5) powstałoby 14,4 tys. oddziałów, a więc o 2,8 tys. mniej. Oznacza to, teoretycznie dodatkowe zapotrzebowanie w roku szkolnym 2017/2018 na ok. 4,8 tys. nauczycieli.

Teoretycznie więc, można oczekiwać zwiększenia zapotrzebowania na etaty nauczycieli o 8,7 tys. etatów.

Z drugiej jednak strony, w pewnym sensie, klasa III gimnazjum, (średni oddział gimnazjum – 22,5), będzie klasą I liceum, technikum lub branżowej szkoły, gdzie średni oddział klasowy wynosi 25,8. Spowoduje to zmniejszenie się liczby oddziałów o ok. 2,0 tys. przy roczniku uczniów wynoszącym 350 tys. To zaś spowoduje odpowiednio zmniejszenie się potrzebnej liczby etatów nauczycieli o ok. 3,4 tys.

Łącznie więc istnieje teoretyczna możliwość dodatkowego zatrudnienia ok. 5,3 tys. nauczycieli.

Powyższe wyliczenia należy traktować jako jedną z przesłanek uzasadniającą twierdzenie, że liczba nauczycieli nie będzie spadać w wyniku zmian ustrojowych. W pięcioletnim okresie przejściowym, wiele będzie zależało od indywidualnych decyzji organów prowadzących szkoły. W szczególności nie należy się spodziewać, że już od 1 września 2017 r. w budynkach wszystkich szkół podstawowych będą zawsze uczyły się klasy VII, a klasy VIII rok później. System będzie dążył do takiego stanu. W tym kontekście, wyliczenia powyższe wskazują raczej na efekt, który będzie widoczny po okresie przejściowym.

10. Wpływ na pozostałe obszary

- środowisko naturalne
- sytuacja i rozwój regionalny
- inne:

- demografia
- mienie państwowe

- informatyzacja
- zdrowie

Omówienie wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Zmiany w zakresie ustroju szkolnego rozpoczną się od roku szkolnego 2017/2018. Harmonogram przedstawia poniższa tabela:

2016/2017	1SP	2SP	3SP	4SP	5SP	6SP	1G	2G	3G	Po gimnazjum	1LO	2LO	3LO	
										Po gimnazjum	1T	2T	3T	4T
										Po gimnazjum	1ZSZ	2ZSZ	3ZSZ	
2017/2018	1SP	2SP	3SP	4SP	5SP	6SP	7SP	2G	3G	Po gimnazjum	1LO	2LO	3LO	
										Po gimnazjum	1T	2T	3T	4T
										Po gimnazjum	1 BS st. I	2ZSZ	3ZSZ	
2018/2019	1SP	2SP	3SP	4SP	5SP	6SP	7SP	8SP	3G	Po gimnazjum	1LO	2LO	3LO	
										Po gimnazjum	1T	2T	3T	4T
										Po gimnazjum	1 BS st. I	2 BS st. I	3ZSZ	
2019/2020	1SP	2SP	3SP	4SP	5SP	6SP	7SP	8SP	Po szkole podstawowej	1LO				
									Po gimnazjum	1LO	2LO	3LO		
									Po szkole podstawowej	1T				
									Po gimnazjum	1T	2T	3T	4T	
									Po szkole podstawowej	1 BS st. I				
									Po gimnazjum	1 BS st. I	2 BS st. I	3 BS st. I		
2020/2021	1SP	2SP	3SP	4SP	5SP	6SP	7SP	8SP	Po szkole podstawowej	1LO	2LO			
									Po gimnazjum		2LO	3LO		
									Po szkole podstawowej	1T	2T			
									Po gimnazjum		2T	3T	4T	
									Po szkole podstawowej	1 BS st. I	2 BS st. I			
									Po gimnazjum		2 BS st. I	3 BS st. I	1 BS st. II	
2021/2022	1SP	2SP	3SP	4SP	5SP	6SP	7SP	8SP	Po szkole podstawowej	1LO	2LO	3LO		
									Po gimnazjum			3LO		
									Po szkole podstawowej	1T	2T	3T		
									Po gimnazjum			3T	4T	
									Po szkole podstawowej	1 BS st. I	2 BS st. I	3 BS st. I		
									Po gimnazjum			3 BS st. I	1 BS st. II	2 BS st. II
2022/2023	1SP	2SP	3SP	4SP	5SP	6SP	7SP	8SP	Po szkole podstawowej	1LO	2LO	3LO	4LO	
									Po szkole podstawowej	1T	2T	3T	4T	
									Po gimnazjum				4T	
									Po szkole podstawowej	1 BS st. I	2 BS st. I	3 BS st. I	1 BS st. II	
									Po gimnazjum				1 BS st. II	2 BS st. II
2023/2024	1SP	2SP	3SP	4SP	5SP	6SP	7SP	8SP	Po szkole podstawowej	1LO	2LO	3LO	4LO	
									Po szkole podstawowej	1T	2T	3T	4T	5T
									Po szkole podstawowej	1 BS st. I	2 BS st. I	3 BS st. I	1 BS st. II	2 BS st. II
									Po gimnazjum					2 BS st. II
2024/2025	1SP	2SP	3SP	4SP	5SP	6SP	7SP	8SP	Po szkole podstawowej	1LO	2LO	3LO	4LO	
									Po szkole podstawowej	1T	2T	3T	4T	5T
									Po szkole podstawowej	1 BS st. I	2 BS st. I	3 BS st. I	1 BS st. II	2 BS st. II

gdzie:

SP - Szkoła Podstawowa

LO - Liceum Ogólnokształcące

G - Gimnazjum

T - Technikum

BS - Branżowa Szkoła

BS I st. - Branżowa Szkoła pierwszego stopnia

BS II st. - Branżowa Szkoła drugiego stopnia

ZSZ - Zasadnicza Szkoła Zawodowa

Zmiana w zakresie akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli - 1 września 2018 r.

Zmiany w zakresie bezpłatnych podręczników - -od roku budżetowego 2017.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Liczba szkół podstawowych.

Zmianowość w szkołach podstawowych

Odsetek uczniów kończących technika i branżową szkołę II stopnia.

Zmiana w zakresie akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli - ewaluacja nastąpi w okresie 5 lat od wprowadzenia przepisów.

Miernik - liczba funkcjonujących w systemie oświaty placówek doskonalenia nauczycieli.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)